

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS POIKKEUSLUVILLA SALLITTAVASTA ILVEKSEN METSÄSTYKSESTÄ METSÄSTYSVUONNA 2015–2016

Pääasiallinen sisältö

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa vahvistetaan suurimmat sallitut saalismäärät ilveksen rauhoituksesta poikkeamiseksi sekä eräitä aluerajoituksia.

Ilvesten määrä on samaa tasoa kuin vuonna 2014 (2 700–2 790). Muun Suomen kannanhoitoalueella *itäiselle osa-alueelle* esitetään verotukseksi 16,7 %, millä pyritään pitämään ilveskannan kehitys "vakaan populaation" kehitysuralla. Kannanhoitoalueen *läntiselle osa-alueelle* esitetään suurempaa 19 % verotusta, koska läntisen osa-alueen lisääntymispotentiaali on itäistä parempi.

Lukumäärällisesti esitetään asetuksen voimassaoloajalle **497** yksilön ilveskiintiötä muun Suomen kannanhoitoalueelle jakautuen siten, että itäiselle osa-alueelle esitetään 225 yksilöä ja läntiselle osa-alueelle 272 yksilöä.¹ Kannanhoitoalueen osa-alueiden tarkka jako on esitetty myöhemmin muistion kohdassa 3.2. alueelliset rajoitukset. Muun Suomen kannanhoitoalueen kiintiö 497 on hieman edellisvuotta pienempi (-6), mutta verotusprosentit säilyvät entisellään molemmilla osa-alueilla.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) kannanseurannan ja sitä tukevan tutkimustyön perusteella suurpedot ovat potentiaalisin metsäpeuralle heikon vasatuoton ja kuolevuutta aiheuttava ensisijainen tekijä. Uusimmat Luonnonvarakeskuksen metsäpeurojen vasaseurannat osoittavat, että panta-aineistosta vain kolmasosa syntyneistä oli elo-syyskuussa enää hengissä. Lisäksi suurpedot aiheuttavat hävikkiä aikuisille metsäpeuroille, joiden kuolinsyistä noin 60 % on määritetty suurpetojen osalle. Suomen riistakeskuksen tulee kohdentaa poikkeuslupia metsäpeuran suojelemiseksi, jotta ilveksen aiheuttamaa vasahävikkiä saadaan pienemmäksi erityisesti metsäpeuran vasonta-alueilla. Kainuun metsäpeurapopulaation turvaamiseksi on saaliskiintiötä kasvatettu kymmenellä ilveksellä lausuntokierroksen määrästä.

Poronhoitoalueella ilveskanta on harva, havaintoaineisto alueellisesti huonosti kattavaa ja siellä esiintyy vain noin 3 % Suomen arvioidusta ilveskannasta. Poronhoitoalueen verotus perustuisi porovahinkojen mahdollisimman tehokkaaseen vähentämiseen. Poronhoitoalueen ilveksen porotalouselinkeinolle aiheuttamat vahingot ovat edelleen huomattavat ja vuonna 2014 ilveksen tappamia poroja löydettiin 596 kappaletta ja laskennallinen vahinko oli noin 1 000 000 euroa.

Esitys pohjautuu Luonnonvarakeskuksen (Luke) laatimaan populaatiomalliin, joka tuottaa ennusteen ilveskannan kehityksestä vuoteen 2018 saakka havaitun kannankehityksen ja verotusmäärien perusteella. Populaatiomalli koskee vain poronhoitoalueen ulkopuolella olevaa muun Suomen kannanhoitoaluetta.

¹ Verotus on laskettu koko maan pentuekeskiarvon kautta eli verotus-% x osa-alueen pentuemäärän keskiarvo x pentuekoon ka. kerroin. Läntinen alue $0,19 \times 246,5 \times 5,8 = 272$ ja itäinen alue $0,16 \times 263,5 \times 5,1 = 215 + 10$ kohdennettuna metsäpeurapopulaation turvaamiseen eli yhteensä 497. Itäisellä alueella metsäpeuran huomioiminen nostaa prosentin 16,7 %. Minimikantaan suhteutettuna muun Suomen verotus on 18,86 % ($497/2635$) ja 93 % toteutumalla 17,54 %. Kanta-arviohaarukan keskiarvoon (2 673) suhteutettuna 18,59 %. 93 %:n toteutumalla 17,29 %.

1 Nykytila

Ilves on rauhoitettu metsästyslain 37 §:n nojalla koko maassa ympäri vuoden. Rauhoituksesta voidaan kuitenkin poiketa metsästyslain 41 §:n poikkeuslupasääntelyn nojalla.

Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien ja 41 a §:n 4 momentissa tarkoitetun kiintiön nojalla pyydetävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, jossa voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalis- määrästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Maa- ja metsätalousministeriöllä on siten toimivalta rajoittaa poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin määrää ja aluetta.

Suomen riistakeskukselle on annettu 1.3.2011 voimaan tulleella riistahallintolailla (158/2011) toimivalta myöntää riistaeläinten pyynti- ja poikkeuslupia. Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jossa em. kaltaiset julkiset hallintotehtävät tehdään rikosoikeudellisella virkavastuulla. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Poikkeuslupiin liittyvä Suomen riistakeskuksen harkintavalta on myös hyvin pitkälle sidottua harkintaa, jota rajaavat Euroopan unionin luonto- ja lintudirektiivit. Suomen riistakeskuksen luvat koskevat lisäksi yksittäistä eläintä tai eläimiä. Suomen riistakeskuksen harkintaa rajaa myös tämä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella määräämä suurin sallittu saalismäärä ja aluetta koskeva rajoitus.

Lähtökohtaisesti Suomen riistakeskus ei voi poiketa näistä määristä tai myöntää poikkeuslupia asetuksessa mainitun alueen ulkopuolelle. Tästä pääsäännöstä poiketen maa- ja metsätalousministeriö tiedotti 30.7.2014 edellisen asetuksen valmisteluun liittyen, että poronhoitoalueelle ei ole tulossa kiintiötä. Näin ollen Suomen riistakeskus pystyi myöntämään poronhoitoalueelle poikkeusluvat valitusaika huomioiden jo elokuussa ennen viime vuoden asetuksen voimaantuloa. Tänä vuonna vastaavanlainen tiedote ei ollut tarpeen ja asia on viestitetty Suomen riistakeskukselle muutoin. Poronhoitoalueen ilveskiintiöstä luovuttiin, koska kanta-arvio on siellä epäluotettavampi kuin muualla maassa. Luonnonvarakeskuksen (Luke) mukaan poronhoitoalueen ilveskantaa on vaikea arvioida, koska kyseessä on suuri alue, jolta löytyy harvakseltaan petoyhdysmiehiä. Myös pentuhavaintoja tehdään muuhun maahan verrattuna vähän. Kanta-arviota luotettavamman perustan ilveksen poikkeusluville poronhoitoalueella antavat ilveksen aiheuttamat porovahingot, joita voidaan seurata lähes reaaliaikaisesti Riistavahinkorekisterin kautta.

Harkintavaltaa rajaavat myös luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivissä 92/45/ETY, jäljempänä *luontodirektiivi*, mainitut myöntämisperusteet ja niiden tulkintasisältö, mikä on muotoutunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen sekä luontodirektiivin tiukkaa suojelua koskevan ohjeasiakirjan² kautta. Ohje on tarkin ohjeistus direktiivin tulkintaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisuja lukuun ottamatta. Ohje perustuu pääosin keskeisiin Euroopan yhteisön tuomioistuimen ratkaisuihin sekä komission oikeuspalvelun näkökulmiin tietyissä erityiskysymyksissä sekä Artikla 12- työryhmän työpanokseen. Ohje on tarkoitettu takaamaan yhteinen ymmärrys sekä kansallisten että alueellisten viranomaisten, suojelutahojen sekä muiden tahojen kesken, niiden jotka ovat vastuussa tai mukana luontodirektiivin toimeenpanossa. Se pyrkii tarjoamaan käytännöllisiä ja joustavia tapoja säännösten soveltamiseen huomioiden olemassa olevan lainsäädäntökehityksen.

Myös EY-tuomioistuin on hakenut tulkintaansa tukea ohjeesta. Tulkintaohje luo selkeän ja johdonmukaisen perustan 16 artiklan soveltamiselle. Tulkintaohjeessa nimenomaisesti suositellaan luontodirektiivin 16 artiklan 1 e-poikkeusperusteen käyttöä eli kannanhoidollista metsästystä silloin, kun jäsenvaltiossa on tiettyä lajia koskeva hoitosuunnitelma käytössä. Esimerkkinä komissio mainitsee ilveksen hoitosuunnitelman Latviassa. Komissio toteaa, että rajoitetulla ja tiukasti kontrolloidulla metsästäjien toimesta tapahtuvalla pyynnillä voidaan katsoa olevan positiivinen vaikutus populaatioon ja yleiseen mielipiteeseen. Siksi toiminta noudattaa täysin luontodirektiivin 16 artiklan 1 e-kohtaa.

² http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/index_en.htm

Ilves kuuluu luontodirektiivin liitteen IV ns. tiukasti suojeltuihin lajeihin. Suomen suurpetokantojen hoito perustuu hoitosuunnitelmiin, jotka on valmisteltu ottaen huomioon EU:n luontodirektiivin ja perustuslain sekä muun lainsäädännön vaatimukset ja yhteensovittamalla paikallisen väestön näkökulmia laajan kansalaisten osallistamisen avulla. Ilveskannan hoitosuunnitelma on vahvistettu 15.12.2006. Ilveksen hoitosuunnitelman valmistelua edelsi tutkimusprosessi, joka toteutettiin kuulemismenettelyä käyttäen. Näiden pohjalta valmistui tutkimusraportti ”Ilveksiä ja ihmisiä”³.

Luontodirektiivin 12 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet näiden lajien tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kiellettävä mm. kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen ja tappaminen. EU:n jäsenenä Suomi on velvollinen saattamaan yhteisöoikeuden säännökset voimaan ja noudattamaan niissä asetettuja tavoitteita suotuisan suojelun tason säilyttämiseksi. Suomi on rauhoittanut metsästyslain 37 §:llä ilveksen ympäri vuoden.

Luontodirektiivi sallii kuitenkin poikkeamisen tiukasta suojelujärjestelmästä. Direktiivin 16 artiklassa säädetään tarkemmin niistä yksityiskohdista, joita suojelusta poikkeamisessa on sovellettava. Suojelusta poikkeaminen on mahdollista, mikäli toimenpiteelle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua, eikä poikkeaminen heikennä lajin suojelutasoa. Tämän lisäksi poikkeamisen on täytettävä yksi erityisistä poikkeamisperusteista: esim. erityisen merkittävien vahinkojen estäminen tai ns. kannanhoidolliset perusteet. Luontodirektiivissä ei ole erityisiä vuodenaikaan sidottuja rajoitteita poikkeamiselle, joten poikkeaminen näiden lajien suojelusta on siten mahdollista myös keväällä. Luontodirektiivi kuitenkin edellyttää kansallisen viranomaisen tapauskohtaista harkintaa.

Suomi on pannut täytäntöön luontodirektiivin 16 artiklan poikkeussäätelyn metsästyslailla. Säätely on metsästyslain 41 sekä 41 a §:ssä. Poikkeuslupa ilveksen metsästämiseksi voidaan myöntää ensinnäkin ns. vahinkoperusteisena poikkeuslupana. Poikkeamisella pyritään esimerkiksi estämään erityisen merkittäviä vahinkoja tai varmistamaan ihmisten turvallisuutta. Poikkeaminen ei saa kuitenkaan heikentää lajin suotuisaa suojelutasoa tai sen saavuttamista ja poikkeaminen on mahdollista vain, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole ratkaista ilveksen aiheuttamaa ongelmaa.

On kuitenkin huomattava, että tämän lisäksi suurpetoja voidaan metsästää myös silloin, kun ne eivät ole aiheuttaneet vahinkoa. Tällaiset ns. kannanhoidollisella perusteella myönnettävät poikkeusluvut ovat tarpeen kannan säatelemiseksi ja eläinten arkuuden säilyttämiseksi. Kannanhoidollisista poikkeusluvista säädetään metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa, jossa todetaan, että ilvestä koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi. Valtioneuvoston asetuksessa metsästyslaissa säädetyistä poikkeuksista (452/2013) on säädetty mm. poikkeuslupien hakemisesta, poikkeamisen edellytysten arvioinnista, kannanhoidollisen metsästyksen ajoista, lupamääräyksistä ja saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta.

Edellä mainittu valtioneuvoston asetus tuli voimaan 24.6.2013. Sen mukaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentin nojalla myönnettävällä niin sanotulla kannanhoidollisella poikkeusluvalla voidaan pyydystää ilvestä lokakuun ensimmäisestä päivästä helmikuun viimeiseen päivään poronhoitoalueella ja muualla maassa joulukuun ensimmäisestä päivästä helmikuun viimeiseen päivään. Naarasta, jota vuotta nuorempi pentu seuraa, ei kuitenkaan saa edelleenkaan pyydystää. Poronhoitoalueen pidemmällä pyyntiajalla pyritään tehokkaampaan kannanhoidollisten poikkeuslupien käyttämiseen poronhoitoalueella. Metsästysajan pidennys on osa niitä toimenpiteitä, joilla ilvesten aiheuttamia porovahinkoja pyritään vähentämään.

Poronhoitoalueella maa- ja metsätalousministeriön asettama suurin sallittu saalismäärä jäi usean vuoden ajan täyttymättä osin vaikeiden pyyntiolosuhteiden (mm. lyhyt valoisuuden aika, lumiolosuhteet) tai ylipäättään maaston haasteellisuuden takia. Ilveksen aiheuttama laskennallinen vahinko porotaloudelle oli vuonna 2014 n. 1 000 000 euroa/vuosi (kuva 9).

³ <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Julkaisu7.pdf>

Ilveskannan hoitosuunnitelma toteaa, että tavoitteena ei ole lisätä ilveskanta poronhoitoalueella. Ilvesten liikkuminen Skandinavian ja Venäjän välillä ei ole uhattuna etenkin kun niillä on esteetön mahdollisuus liikkua kevät- ja kesäaikaan, jolloin ilves on rauhoitettu ja vahinkoyksilöön kohdennettu poikkeuslupapyyntikin sulan maan aikana on käytännössä aika mahdotonta.

Tarkoin valvotuissa oloissa täyttyy siten, että Suomen riistakeskus harkitsee aina ennen poikkeuslupapäätöksen tekemistä vielä erikseen, onko alueittain muuta tyydyttävää ratkaisua ja haittaako metsästys suotuisan suojelutason säilyttämistä tai sen saavuttamista. Suomen riistakeskus joutuu selvittämään metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen nojalla metsästyslain 41 a §:n 1–3 kohdan tapauksissa (ns. vahinkoperusteiset poikkeusluvut) poikkeuslupan kohteena olevan riistaeläinlajin kannan tai kannan tilan haetulla poikkeuslupa-alueella, yksilön käyttäytymisen haetulla poikkeuslupa-alueella, tarvittaessa mm. viranomaisten tiedot, jotka liittyvät poikkeuslupan hakuperusteeseen sekä toimenpiteet, jotka poikkeuslupan sijasta voitaisiin toteuttaa. Tämä Suomen riistakeskuksen täytyy todentaa erikseen jokaisen lupahakemuksen kohdalla sekä lisäksi dokumentoida tarkasti poikkeuslupapäätökseen kaikki luontodirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa mainitut yksityiskohtaiset muotovaatimukset, jotka on todettu, jotta luontodirektiivin jäsenvaltioille asettamat velvoitteet raportoinnista voidaan täyttää.

Asetuksen 7 §:n mukaan poikkeuslupan saajan on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle ja poliisille metsästyslain 41 §:ssä tarkoitetun poikkeuslupan nojalla tapahtuneen ilveksen pyynnin tuloksesta. Ilmoitus on tehtävä ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun poikkeusluvassa tarkoitettu riistaeläin on tullut pyydystetyksi taikka, jos riistaeläin on jäänyt pyydystämättä, poikkeuslupan voimassaolon päättymisestä. Ilmoituksessa on mainittava pyydystettyjen eläinten määrä, niiden sukupuoli, pyyntiajankohta ja pyyntipaikan koordinaatit. Suomen riistakeskuksen on puolestaan toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle edellä mainitut tiedot eläimen pyynnistä kerran kuukaudessa.

Lisäksi metsästyslain 88 §:ssä todetaan metsästyksen valvonnasta. Sen mukaan poliisin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisten sekä riistahallintolaissa tarkoitettujen metsästyksenvalvojien tulee toimialueellaan valvoa, että metsästystä koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Valtion omistamilla alueilla lain noudattamista valvovat virkamiehet, joiden tehtäväksi valvonta säädetään tai määrätään eli käytännössä valvontaa hoitaa Metsähallituksen erätarkastajat. Lisäksi maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla on oikeus valvoa metsästyslain noudattamista alueellaan. Luontodirektiivin 16 artikla pohjautuu Bernin sopimukseen ja sen 9 artiklaan⁴. Bernin sopimuksen resoluution 9 artiklan tulkinnan mukaan valvonta voi olla joko etukäteistä – eli lupamenettely – tai jälkikäteistä eli metsästyksen aikainen tai saalisraportointiin perustuva valvonta tai näiden yhdistelmä.⁵ Viimeksi mainittu on hyvin lähellä Suomen tilannetta.

Kun kyse on kannansäätelystä, on mahdotonta osoittaa mitään tiettyjä yksilöitä, mutta alueen rajauksella, joka useimmissa tapauksissa voi olla hyvinkin suppea alue, mahdollisesti ilvestihentymä tai tiettyjen ongelmien ilmentymisalue, saavutetaan valikoivuus. Poikkeusluvassa on rajoitettu määrä yksilöön tai ryhmään yksilöitä, aika on rajoitettu ja samoin pyyntialue.

⁴ -- pienissä määrin eräiden eläinten ja kasvien kiinniottamisen, keräämisen, hallussapidon tai muun järkevän hyödyntämisen sallimista varten tarkasti valvotuissa oloissa, valikoivasti ja rajoitetusti.

⁵ <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2237547&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679> Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention (2.12.2011): The provision "under strictly supervised conditions" should be interpreted to mean that the authority granting the exception must possess the necessary means for checking on such exceptions either beforehand (e.g., a system of individual authorisations) or afterwards (e.g., effective on-the-spot supervision), or also combining the two possibilities;

2 Luonnonvarakeskuksen lausunto (Luke 1181/00 04 05/2015, 9.6.2015) Suomen ilveskannan runsaudesta, lisääntymisestä ja ennuste ilveskannan kehityksestä vuoteen 2018 (huom. tiivistelmä)

Luonnonvarakeskus (Luke) arvioi, että Suomessa on noin 2 700–2 795 yli vuoden ikäistä ilvestä ennen syksyn 2015 metsästyskautta. Viime vuoteen verrattuna kanta on kasvanut Oulun eteläosissa ja Pohjois-Karjalassa. Muualla maassa ilveskanta on pysynyt lähes entisellään.

Ilvesten määrä pysyi lähes samansuuruisena kuin viime vuonna (2 740–2 890). Vuonna 2014 arvioidaan syntyneen vähintään 487–541 pentuetta, mikä on samaa suuruusluokkaa kuin vuonna 2013. Pentueiden määrä kasvoi viime vuonna etenkin Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaan eteläosissa sekä Pohjois-Karjalassa. Muualla maassa sekä pentuemäärät että ilveskanta pysyivät pääosin ennallaan. Viime ja edeltävien talvien metsästysverotuksen vaikutusten odotetaan näkyvän kannassa viiveellä tulevien 3–5 vuoden aikana.

Luken ilveskanta-arvion aineiston muodostavat Luken kenttätöntekijöiltä, petoyhdyshenkilöiltä, Metsähallitukselta, poronhoitajilta, Suomen riistakeskukselta sekä rajavartioloilta kerätyt ilvespentuehavainnot. Ilvespentueiden määrä arvioitiin syyskuun 2014 ja helmikuun 2015 välisenä aikana toimitettujen lähes 5 000 pentuehavainnon sekä kolmena edeltäneenä talvena tehtyjen lumijälkilaskentojen perusteella. Lumijälkilaskennat on järjestetty kymmenen Suomen riistakeskuksen alueella yhdessä Suomen riistakeskuksen, Luken ja metsästäjien kanssa; tuorein laskenta tehtiin Oulun eteläosissa tammikuussa 2015. Laajaa havaintoaineistoa tukee GPS-laitteilla merkityistä ilveksistä saatu tutkimusaineisto.

Luke:n lausunto nähtävissä kokonaisuudessaan:

http://www.rktl.fi/www/uploads/pdf/Suurpedot/Lausunnot/ilves_2015.pdf

Taulukko 1. Ilvespentueet ja arvioitu yksilömäärä ennen metsästyskautta 2015/2016. Lähde:Luke

Riistakeskus aluetoimisto	Pentueet 2014	Pentueet 2013	Kerroin 2015	Vuotta vanhempia ennen metsästys- kautta 2015/2016
Etelä-Häme	36 – 38	36 – 39	6,8	245 – 250
Etelä-Savo	48 – 50	45 – 49	4,9 #	235 – 240
Kainuu	31 – 34	28 – 33		160 – 190
- josta poronhoitoalueen ulkopuolella	27 – 30	24 – 27	4,7	130 – 135
Keski-Suomi	44 – 51	54 – 58	4,9 #	215 – 230
Kaakkois-Suomi	35 – 37	35 – 37	5,4	190 – 195
Lappi	2 – 4	5 – 7		30 – 45
- josta poronhoitoalueen ulkopuolella	2 – 3	1 – 2	6	10 – 15
Oulu	42 – 52	27 – 29		215 – 245
Vuotta vanhempia ennen metsästys- kautta 2015/2016	42 – 52	27 – 29	4,85	205 – 230
Pohjanmaa	21 – 24	25 – 27	6	125 – 135
Pohjois-Häme	27 – 29	29 – 31	6	160 – 170
Pohjois-Karjala	44 – 47	32 – 34	6	265 – 275
Pohjois-Savo	53 – 56	60 – 63	4,9 #	260 – 270
Rannikko- Pohjanmaa	8 – 10	13 – 15	6	50 – 55
Satakunta	32 – 35	37 – 39	5,45 □	175 – 185
Uusimaa	28 – 31	30 – 32	5,45 □	155 – 160
Varsinais-Suomi	37 – 43	40 – 53	6,1	225 – 245
Yhteensä	487 – 541	496 – 546		2 700 – 2 795**
Kannanhoitoalueet	Pentueet 2014	Pentueet 2013		Vuotta vanhempia ennen metsästys- kautta 2015/2016
Poronhoitoalue	4 – 5	8 – 11		65 – 85***
Muu Suomi	483 – 536	482 – 535		2 635 – 2 710**

Alueet, joilla käytössä itäinen suuralue -kerroin

□ Alueet, joilla käytössä läntinen suuralue -kerroin

** raja-arvot pyöristetty lähimpään viiteen; lukumääräarvion yläraja on laskettu alueittaisten vaihteluvälien keskikohtien summana

***arvio ottaa huomioon pentuehavaintojen pienen lukumäärän alueella

Esimerkkiverotukset 10 %, 16 % ja 20 % sekä niistä johdetut ennusteet

10 %:n verotuksella keskiarvopopulaation koko olisi 678 pentueen luokkaa. Ilveskanta kasvaisi 74 %:n todennäköisyydellä yli 600 pentueen vuoteen 2018 mennessä. Tästä populaatiosta voidaan käyttää nimitystä ”kasvava populaatio”.

16 %:n vuotuisella verotuksella populaation yksilömääräarvio 95 % todennäköisyydellä sijoittuu vuonna 2018 noin 371–690 pentuetta (n. 2 815 yksilöä). Tästä populaatiosta voidaan käyttää nimitystä ”vakaa populaatio”.

20 %:n verotuksella populaatio pienenesi noin 424 pentueeseen. Ilvespopulaatio pienentyisi 3,3 %:n todennäköisyydellä alle 300 pentueen. Tästä populaatiosta voidaan käyttää nimitystä ”pienenevä populaatio”.

3 Suurimmat sallitut saalismäärät ja muut rajoitukset metsästysvuodelle 2015–2016.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa esitetään suurimmat sallitut saalismäärät ilvekselle sekä eräitä aluerajoituksia.

3.1 Suurimmat sallitut saalismäärät

Ilveskanta on vahvistunut huomattavasti ja se on tasolla, jotta kansallisesti voidaan säädellä sitä kannanhoidollisella metsästyksellä. Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on ollut asetuksen mukaisella suurimman sallitun saalismäärän mitoituksella leikata kannan kasvua ja tasapainottaa ilvesten määrää suhteessa muuhun luontoon. Luonnonvarakeskuksen (Luke) arvion mukaan vuotta vanhempia ilveksiä ennen metsästysvuotta 2015–2016 on noin 2 700–2 795, josta poronhoitoalueella on n. 3 %. Poronhoitoalueella havainnoitsijaverkosto on harva ja siksi pentuehavaintoja tehtiin siellä vain 0,7 % ja ilveshavaintoja 1 % koko Suomen havainnoista. Ilvesten määrä on samaa tasoa viime vuoteen verrattuna (2 700–2 790). Viime kesän alussa syntyneiden pentueiden määrän arvioidaan olevan noin 487–541, mikä on samaa tasoa kuin vuonna 2014. Viime vuoteen verrattuna kanta on kasvanut Oulun eteläosissa ja Pohjois-Karjalassa. Noin puolessa arvioitavista alueista sekä pentuemäärät että ilveskanta ovat pysytelleet pääosin edellisvuoden tasolla.

Asetuksessa esitetään asetuksen voimassaoloajalle kannanhoidollisen metsästyksen suurimmaksi sallituksi saalismääräksi 497 ilvesyksilöä muun Suomen kannanhoitoalueelle. Verotusprosentit ovat käytännössä aika lailla samat kuin viime metsästyskaudella. Luken arvion mukaan vuotta vanhempia ilveksiä ennen metsästysvuotta 2015–2016 on noin 2 700–2 795, josta poronhoitoalueella 65–85 ilvestä ja muun Suomen kannanhoitoalueella 2 635–2 710 ilvestä. Määrä tarkoittaa muun Suomen kannanhoitoalueella, jossa lähes 97 % ilveksistä sijaitsee, vajaan 19 % verotusta kanta-arvion alaluvusta laskettuna (497/2635). Vertailukelpoiset toteutuneen metsästysverotuksen prosentit poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen osalta ovat metsästysvuosille 2009/2010 15 %, 2010/2011 16 %, 2011/2012 16 %, 2012/2013 16 %, 2013/2014 21 % ja 2014/2015 18 %. Toteutunut poikkeusluvin tapahtunut metsästysverotus on koko maassa kuutena edeltävänä metsästysvuonna ollut 301 yksilöä (2009/2010), 374 yks. (2010/2011), 401 yks. (2011/2012), 402 yks. (2012/2013), 518 yks. (2013/2014) ja 477 yksilöä (2014/2015).

Tämän suuruisella verotuksella tavoitellaan Luken vuoteen 2018 ulottuvan ennusteen mukaista tilannetta, jossa pyritään saattamaan ilveskannan kehitys "vakaan populaation" kehitysuralle. Edelleenkaan ei ole tarpeen rajoittaa ns. vahinkokiintiötä vaan Suomen riistakeskus voi myöntää näitä poikkeuslupia tarpeen mukaan luontodirektiivin kriteereiden ja edellytysten täytyttyä. Todennäköistä on, että näitä erityisen merkittäviä vahinkoja tai vahingonuhkaa aiheuttavien yksilöiden poistamisia tullaan tarvitsemaan ainakin kannanhoidollisen metsästyskauden ulkopuolella. Suomen riistakeskukselle hakemuksia tuli metsästysvuonna 2014–2015 38 kappaletta, jossa haettiin lupaa ilveksen poistamiseen. Hakemukset olivat kaikki poronhoitoalueelle. Suomen riistakeskus myönsi luvat 42 ilvekselle, mutta saaliiksi saatiin vain 15 yksilöä.

Selvennyksenä on todettava edellä mainituista suurimmista sallituista saalismääristä, että metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisia poikkeuslupia ei ole kuitenkaan tarkoitus lukea 1 §:ssä säädettyyn suurimpaan saalismäärään. Vaikka asetuksella tarkoitettaneen otsikon mukaisesti poikkeusluvilla sallittavaa *metsästystä*, myönnetään myös tutkimusperusteiset poikkeusluvut 41 a §:n perusteella. Lähtökohtaisesti tutkimusluvilla pyydetty eläin lähes poikkeuksetta kuitenkin vapautetaan merkitsemisen tai GSM/GPS-pannan asettamisen jälkeen elävänä takaisin luontoon, joten ei ole syytä vähentää näitä poikkeusluvilla metsästettävien yksilöiden suurimmasta sallitusta saalismäärästä.

Taulukko 2. Metsästysvuoden 2014–2015 kannanhoidollisen metsästyksen toteutuminen.

	Lupia haettu	Myönnetty	Saalis	Lupien käyttöaste
<i>Poronhoitoalue</i>	55	12	9	75%
<i>Muu Suomi</i>	1247	503	468	93%
Yhteensä	1302	515	477	92,6%

Kuten ilveskannan hoitosuunnitelmassa⁶ todetaan, ilveksen kannanhoidossa suurimpana ongelmana ei niinkään ole kannan säilyvyys, vaan kannan kasvusta johtuva tuottavuuden lisääntyminen, siitä seuraava kannan levittäytyminen ja ilveksen esiintymisen laajentuminen. Tällöin suurimmat ongelmat liittyvät ihmisten sietokyvyn lisäämiseen ja parantamiseen. Ilvespelkoa koetaan hyvin vähän, mutta varsinkin pihoihin tulevat ilvekset koetaan hyvin negatiivisesti. Vaikka ilvestä yleisesti pidetään arvokkaana riistaeläimenä, ihmisiä ärsyttää ilveksen tapa saalistaa valkohäntäpeurojen, metsäkauriiden tai jäniksien ruokintapaikoilla, jolloin riistanhoitotyön koetaan valuvan hukkaan. Suomen riistakeskus kartoitti keväällä 2012 metsäkauriin kannanhoidon haasteita ja tavoitteita riistanhoitoyhdistyksille suunnatulla kyselyllä. Kyselyyn vastanneiden 129 riistanhoitoyhdistyksen vastausten perusteella metsäkauriskanta oli laskenut viimeisen viiden vuoden aikana 67 %:ssa riistanhoitoyhdistyksistä. Yleisimmäksi syyksi metsäkauriskantojen laskulle riistanhoitoyhdistykset arvioivat kasvaneet suurpetokannat. Joillakin alueilla metsäkauriin, kuusipeuran ja myös metsäpeuran osalta metsästys on jo jouduttu lopettamaan.

Ilvesten metsästys poikkeusluvin (vahinkoperusteisin ja kannanhoidollisin) on käytännössä ainoa keino vähentää ilveksen aiheuttamia porovahinkoja.

Porovahingot (*2015 kertymä Riistavahinkorekisterissä 9.10.2015 mennessä)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Ilves	467	763	970	597	554	690	872	596	384

Myös ilveksen osalta on usein esitetty ratkaisuksi siirtymistä reviiripohjaiseen korvausjärjestelmään. Korvausjärjestelmän muuttaminen ei ratkaise vahinkoihin eikä etenkin petovahinkokorvausmäärärahoihin liittyvää ongelmaa, sillä jo nykyisen järjestelmän kohdalla on suuria vaikeuksia maksaa korvauksia täysimääräisenä vahingonkäräjille. Käytännössä maa- ja metsätalousministeriö on joutunut joka vuosi esittämään lisätalousarviota, jotta vahingot voitaisiin maksaa täysimääräisenä. Toistaiseksi korvauksia ei ole leikattu lopullisesti kertaakaan, mutta maksatukset ovat jakautuneet useaan erään.

Ruotsissa on käytössä korvausjärjestelmä, jossa suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaus maksetaan alueella elävien ja lisääntyvien suurpetojen määrän ja poikastuoton mukaan. On arvioitu, että Ruotsin poronhoitoalueella olisi 6–7 kertaa enemmän ilveksiä, kahdeksan kertaa enemmän ahmoja, ainakin kaksi kertaa enemmän karhuja ja hieman vähemmän susia kuin Suomen poronhoitoalueella. Suurpetojen kannanarviointimenetelmät tosin poikkeavat Suomessa ja Ruotsissa. Ruotsi maksaa kuitenkin petokorvauksia yhteensä vain 10 000 000 euroa, josta 6 000 000 euroa on porovahinkoja ja 4 000 000 euroa muita vahinkoja. Ruotsin viranomaisten mukaan heillä on suuria vaikeuksia saada rahoitusta kasaan korvauksien maksamiseksi eikä

6

http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/julkaisusarja/2007/5mBeSdKtP/1_2007_Suomen_ilveskannan_hoitosuunnitelma.pdf

järjestelmä korvaa esimerkiksi karhun aiheuttamaa vasahävikkiä kuin noin viiden prosentin verran. On myös arvioitu, että Ruotsin suurpetojen aiheuttamat porovahingot olisivat noin nelinkertaiset Suomeen verrattuna. Vertailun vuoksi Suomen vuoden 2013 toistaiseksi suurimmat suurpetojen aiheuttamat porovahingot olivat noin 8 000 000 euroa, josta vajaa 16 % on ilveksen aiheuttamia. Huomattava on myös, että tällaiseen korvausjärjestelmään siirtyminen ei ole pelkästään kansallisesti ratkaistavissa. EU-tasolla sellainen muutos ei ole suurpetojen suojelusta vastaavan komission ympäristöpääosaston käsissä vaan korvausjärjestelmän muuttaminen edellyttää maatalouspääosaston hyväksyntää. Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole suunnitelmia siirtyä reviiiripohjaiseen korvausjärjestelmään.

Lisäksi ilves aiheuttaa jonkin verran vahinkoa turkistarhaukselle, karja- ja lammastaloudelle sekä myös metsästyskoirille metsästystilanteessa. Ongelmaksi ei aina katsota pelkästään ilveksen aiheuttamia vahinkoja, vaan myös sen aiheuttamaa haittaa ja harmia, jotka koituvat vahinkojen ennaltaehkäisystä. Ajoittain ilveksiä tulee asutukseen ja pihapiireihin ja jotkut yksilöt voivat joko sairauden aiheuttaman nälkiintymisen tai oppimisen kautta toistuvasti hakea ravintoa pihapiireistä. Myös nuoret vaeltavat ilvesyksilöt saattavat vierailla pihapiireissä helppoa ravintoa, kuten kotikissoja ja piharusakoita, saalistamassa. Vaikka vierailut eivät johtaisi varsinaisiin vahinkoihin, ne aiheuttavat alueella yleensä vaatimuksia pihailvesten poistamiseksi. Ihmisten sietokykyä voidaan lisätä ja samalla ilvesvastaisuutta vähentää sallimalla kannanhoidollinen metsästys, joka samalla lisää ilveksen arvostusta arvokkaana riistaeläimenä.

3.2 Alueelliset rajoitukset

Asetuksessa asetetaan alueellisia rajoituksia kannanhoidolliseen metsästykseseen ilveskannan hoitosuunnitelman eri kannanhoitoalueita koskevien tavoitteiden johdosta. Maa- ja metsätalousministeriö pyrkii tämän asetuksen avulla saattamaan ilvespopulaation kehitysuralle, josta voidaan käyttää nimitystä "vakaa populaatio" (kuva 8). Asetuksen verotusprosentit ovat seuraavat: muun Suomen kannanhoitoalueen itäiselle osa-alueella sallitaan enintään 16,7 % verotus ja läntisellä osa-alueella enintään 19 % verotus.

Itäiseen osaan kuuluisivat Kainuun maakunnan poronhoitoalueen ulkopuolinen alue lukuun ottamatta Vaalan kuntaa, Keski-Suomen maakunta lukuun ottamatta Kuhmoisten kuntaa, Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan, Etelä-Karjalan sekä Kymenlaakson maakunnat sekä Päijät-Hämeen maakuntaan kuuluvat Sysmän ja Hartolan kunnat sekä Heinolan kaupunki.

Läntiseen osaan kuuluisivat Pohjois-Pohjanmaan maakunnan poronhoitoalueen ulkopuolinen alue ja Kainuun maakuntaan kuuluva Vaalan kunta, Keski-Suomen maakuntaan kuuluva Kuhmoisten kunta, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Satakunnan, Pirkanmaan, Kanta-Hämeen, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakuntien alueet sekä Päijät-Hämeen maakunnan alue lukuun ottamatta Sysmän ja Hartolan kuntia sekä Heinolan kaupunkia sekä Lapin maakunnassa Kemin ja Tornion kaupunkien ja Keminmaan kunnan alueet.

Itäiselle osa-alueelle esitetään enintään 225 yksilöä ja läntiselle osa-alueelle 272 yksilöä, yhteensä siis 497 yksilöä. Alueilla, jossa ilveksiä on tiheydeltään harvassa verrattuna maapinta-alaan, ei ilveskanta ole syytä verottaa voimakkaasti.

Poronhoitoalueella ilveskanta on harva, havaintoaineisto alueellisesti huonosti kattavaa ja siellä esiintyy vain noin 3 % Suomen arvioidusta ilveskannasta. Poronhoitoalueen verotus perustuisi porovahinkojen mahdollisimman tehokkaaseen vähentämiseen. Poronhoitoalueen ilveksen porotalouselinkeinolle aiheuttamat vahingot ovat edelleen huomattavat ja vuonna 2014 ilveksen tappamia poroja löydettiin 596 kappaletta ja laskennallinen vahinko oli noin 1 000 000 euroa. Laskua oli lähes 32 % verrattuna vuoteen 2013, jolloin ilveksen tappamia poroja löytyi 872. Sama trendi näyttäisi jatkuvan, sillä alkuvuoden alustavat tulokset näyttäisivät noin 23 % vähenemistä porovahingoissa vastaavaan ajankohtaan nähden (kuva 12). Alueellisesti ilveksen aiheuttamat porovahingot puolestaan näyttävät olevan huomattavassa nousussa, sillä Suomen riistakeskuksen Kainuun aluetoimiston alueella ilvesvahingot ovat kaksinkertaistuneet (82->152) viime vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden.

Poronhoitoalueelle ei aseteta kiintiötä edellisvuoden tapaan. Suomen riistakeskus on silti velvollinen varmistamaan myöntäessään poikkeuslupia poronhoitoalueelle, että päätös on luontodirektiivin sekä kansallisten metsästystä koskevien säännösten mukainen.⁷ Toisin sanoen Suomen riistakeskuksen tulee tapauskohtaisesti harkita myös poronhoitoalueen osalta ennen päätöksen tekemistä vielä erikseen, onko muuta tyydyttävää ratkaisua ja haittaako metsästys suotuisan suojelutason säilyttämistä. Harkintavaltaa rajaavat myös EU:n luontodirektiivissä (92/43/ETY) mainitut myöntämisperusteet ja niiden tulkintasisältö, mikä on muotoutunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen sekä luontodirektiivin tiukkaa suojelua koskevan ohjeasiakirjan kautta.

3.3 Erityistä

Luonnonvarakeskuksen kannan seurannan ja sitä tukevan tutkimustyön perusteella suurpedot ovat potentiaalisin metsäpeuralle heikon vasatuoton ja kuolevuutta aiheuttava ensisijainen tekijä. Uusimmat Luonnonvarakeskuksen metsäpeurojen vasaseurannat osoittavat, että panta-aineistosta vain kolmasosa syntyneistä oli elosyyskuussa enää hengissä. Lisäksi suurpedot aiheuttavat hävikkiä aikuisille metsäpeuroille, joiden kuolinsyistä noin 60 % on määritetty suurpetojen osalle (55 kuollutta ja löydettyä pantapeuraa vuosina 2009–2015). Suomen riistakeskuksen tulee kohdentaa poikkeuslupia metsäpeuran suojelemiseksi, jotta ilveksen aiheuttama vasahävikkiä saadaan pienemmäksi erityisesti metsäpeuran vasonta-alueilla. Kainuun metsäpeurapopulaation turvaamiseksi on saaliskiintiötä kasvatettu kymmenellä ilveksellä lausuntokierroksen määrästä. Lisäyksellä ei mitenkään rajoiteta metsäpeuraperusteella myönnettävien lupien määrää, vaan Kainuun metsäpeurakannan turvaamiseksi voidaan myöntää myös tätä määrää enemmän, mikäli Suomen riistakeskus katsoo sen tarpeelliseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että Suomen riistakeskuksen tulee harkita ennen poikkeuslupapäätöksen tekemistä vielä erikseen, onko alueittain muuta tyydyttävää ratkaisua ja haittaako metsästys suotuisan suojelutason säilyttämistä. Suomen riistakeskuksen tulee selvittää metsästyslaissa säädetystä poikkeusluvasta annetun valtioneuvoston asetuksen nojalla metsästyslain 41 a §:n 1–3 kohdan tapauksissa (ns. vahinkoperusteiset poikkeusluvut) poikkeuslupan kohteena olevan riistaeläinlajin kannan tai kannan tilan haetulla poikkeuslupa-alueella, yksilön käyttäytymisen haetulla poikkeuslupa-alueella, tarvittaessa mm. viranomaisten tiedot, jotka liittyvät poikkeuslupan hakuperusteeseen sekä toimenpiteet, jotka poikkeuslupan sijasta voitaisiin toteuttaa. Tämä Suomen riistakeskuksen täytyy todentaa erikseen jokaisen lupahakemuksen kohdalla sekä lisäksi dokumentoida tarkasti poikkeuslupapäätökseen kaikki luontodirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa mainitut yksityiskohtaiset muotovaatimukset, jotka on todettu jotta luontodirektiivin jäsenvaltioille asettamat velvoitteet raportoinnista voidaan täyttää.

4 Esityksen vaikutukset

Esitys pohjautuu Luonnonvarakeskuksen laatimaan populaatiomalliin, joka tuottaa ennusteen ilveskannan kehityksestä vuoteen 2018 saakka havaitun kannankehityksen ja verotusmäärien perusteella. Nyt käytetty malli tarjoaa hyvät lähtökohdat arvioida Suomen ilvesten kannankehityksen viimeisen viidentoista vuoden aikaisia vaiheita analyttisesti.

Muun Suomen alueella kannanhoidollisella metsästyksellä pyritään kannan kasvun hidastamiseen, tihtymien purkamiseen, ja joillain alueilla metsästys voi johtaa myös kannan harvenemiseen alueellisesti. Vaikka ilveskannan biologista kantokykyä ei ole saavutettu, monilla alueilla, jossa ilveskanta on tiheä, sosiaalinen sietokyky on ylittynyt. Ilves on käytännössä levittäytynyt kaikkialle, joten paikallistiheydet tulevat kasvaamaan.

Tavoitteena on kuitenkin, että ilveskanta koko maan mittakaavassa säilyy elinvoimaisena, ilveksen läsnäolosta aiheutuvat haitat minimoidaan ja ilveskanta pidetään ihmisarkana. Esitys voi jonkin verran parantaa metsäpeuran vasatuottoa ja vähentää kuolleisuutta, kun ilveslupia kohdennetaan metsäpeurojen hyville va-

⁷ KHO:n päätös 10.6.2009, taltionro 1499, dnro 881/1/08.

sonta-alueille Kainuussa. Ilvesten aiheuttamat porovahingot ovat voimakkaassa kasvussa metsäpeura-alueen pohjoispuolella. Kiintiön korottaminen metsäpeuran takia kymmenellä ilveksellä todennäköisesti vähentää myös poronhoitoalueelle vaeltavien ilvesten määrää. Kannanhoidollisen metsästyksen lisäksi vahinkoperusteisella pyynnillä, jota ei ole erikseen tällä asetuksella rajattu, voidaan vaikuttaa ihmisten sietokyvyn kasvatamiseen ja sen käyttö vähentää myös merkittävistä vahingoista maksettavia korvauksia.

Metsästysvuonna 2014–2015 verotusprosentti oli 19 %, mutta lopullinen toteutunut poistuma jäi 18 %:iin viime talven heikon lumitilanteen takia (kuva 3). Hieman yli 90 %:n toteumalla, verotus tulisi olemaan arviolta 17–18 %. Ministeriö on ottanut huomioon Luken kanta-arviossakin todetun seikan, että viime talven metsästysverotuksen vaikutusten odotetaan näkyvän kannassa viiveellä, tulevien 3–5 vuoden aikana.

Populaatiomalli koskee vain poronhoitoalueen ulkopuolella olevaa muun Suomen kannanhoitoaluetta. Poronhoitoalueelle se ei sovellu. Poronhoitoalueella pyritään edelleen ensisijaisesti vähentämään ilveksen aiheuttamia erityisen merkittäviä vahinkoja myös kannanhoidollisella metsästyksellä, mutta kiintiön asettaminen ei ole tarpeellista.

Kannanhoidollisen metsästyksen lisäksi vahinkoperusteisilla luvilla tapahtuva pyynti saattaa vähentää myös merkittävistä vahingoista maksettavia korvauksia, ellei kohteen suojaaminen akuutissa tilanteessa ole mahdollista (muu tyydyttävä ratkaisu). Esimerkiksi vuonna 2013 vain muutama ilvesyksilö aiheutti muutamille turkistarhoille yhteensä yli 200 000 euron vahingot ja kymmenkertaisti aiempaan nähden ilvesten aiheuttamat kotieläinvahingot.

Luontodirektiivin lajiraportoinnissa jaksolla 2006–2012 ilveksen arvioidaan levinneisyytensä ja populaatiokoon perusteella olevan suotuisan suojelun tasolla. Koska vain tulevaa metsästysvuotta koskevan asetuksen taustalla olevaa mallia päivitetään vuosittain, toteutuneen verotuksen vaikutusta voidaan seurata ja tarvittaessa verotusprosenttia voidaan muuttaa. Koko maan mittakaavassa kannan kasvu on hidastunut verrattaessa kasvunopeutta aikaan ennen vuotta 2010, mutta ilvesten määrissä ja kannan kehitysvaiheissa on suuria alueellisia eroja. Muutoksia kannan koossa onkin syytä tarkastella usean vuoden ajanjaksoina, koska yksittäisen vuoden metsästysverotuksen kokonaisvaikutus ilveskannan kehitykseen riippuu sitä edeltäneiden vuosien ja välittömästi seuraavien vuosien metsästysverotuksen määrästä. Ilveskannan kehitykseen vaikuttavat myös monet vaikeasti ennakoitavat muut tekijät, kuten muutokset saaliseläinkantojen koossa, ilvesten luontaisessa kuolevuudessa, elinympäristön laadussa ja sääolosuhteissa. Enimmäismäärät eivät yksittäisen metsästyskauden tasolla vaaranna Suomen ilveskannan elinvoimaisuutta poronhoitoalueen ulkopuolisella kannanhoitoalueella.

Kannan elinvoimaisuus tai suotuisan suojelun taso eivät kuitenkaan ole uhattuina. Vaikka viimeisimmässä uhanalaisuustarkastelussa (Punainen kirja 2010) ilves on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi sen hetkisillä tiedoilla (arviointi on tehty vuoden 2007 tiedoilla), on Suomen ilveskanta ollut useiden vuosien ajan kasvussa ja ilveskanta on saavuttanut myös uhanalaisluokituksessa ratkaisevan 1 000 lisääntymiskykyisen yksilön määrän⁸. Ruotsin vastaavassa arvioinnissa (2010) on arvioitu Skandinavian ilvespopulaatioksi 375 pentuetta (300 Ruotsissa ja 75 Norjassa vrt. Suomessa yli 500) tai 2 100–2 500 yksilöä, joka vastaa 1 500–1 900 lisääntymiskykyistä yksilöä. Ruotsissa ilveskanta on arvioitu silmälläpidettäväksi (NT).⁹ Silmälläpidettäväksi laji arvioidaan, kun se ei täytä uhanalaisuuden (VU–CR) kriteerejä. Ruotsin ja Suomen ilveskantojen kehitys poikkeaa varsin selvästi toisistaan, sillä Ruotsissa oli vuonna 1997 noin 2 000 yksilöä ja vuonna 2008 noin 1 800 yksilöä. Suomessa ilves runsastui vastaavalla vuosijaksolla 795:stä 1 600 yksilöön (kuva 15), mikä merkitsee kannan kasvaneen keskimäärin 6,5 % vuodessa. Tämän jälkeen kannan kasvu on edelleen kiihtynyt metsästysverotuksen voimistumisesta huolimatta. Riistakolmioilla jälki-indeksin (jälkiä/10 km/vrk) arvo pysyi suhteellisen tasaisena (noin 0,1) vuosijaksolla 1990–2001, mutta alkoi sitten nousta nopeasti ja tasaisesti.

⁸ Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön toimintaohjelma 2013–2020, s.84.
<http://www.ym.fi/download/noname/%7BA1006DC3-DDD2-4710-AFD4-C0F29D96C110%7D/31786>
⁹ <http://www.artfakta.se/GetSpecies.aspx?SearchType=Advanced>

ti. Riistakolmioaineiston perusteella Suomen ilveskanta olisi runsastunut peräti 21 % vuodessa vuosijaksolla 2001–2009.

Dramaattinen ero Ruotsin ilveskantaan (kooltaan lähes stabiili) tarkoittaa sitä, että pentueettomien naaraiden osuus aikuisista naaraista lieenee ollut Suomen ilveskannassa pienempi kuin Ruotsissa. Laskennallinen metsästysverotus oli Ruotsissa ja Suomessa aiemmin samaa tasolla, mutta viime vuosina Suomen ilveskantaan kohdistuva metsästyspaine on ollut suurempi.

Poronhoitoalueella kiintiöstä luopuminen on luonut Suomen riistakeskukselle aiempaa enemmän joustoa vahinkotilanteen mukaan etenkin niissä tilanteissa, jossa vahinkoperusteisten lupien käyttö on ollut ongelmallista vahinkoa aiheuttavan yksilön kohdentamisvaikeuksien takia etenkin sulan maan aikana. Myös pidentynyt metsästysaika mahdollistaa ilveskannan tehokkaamman säätelyn ja vahinkojen vähentämisen, mikäli keliolosuhteet ovat pyynnin kannalta otolliset. Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole lakiin perustuvaa velvollisuutta antaa kiintiöasetusta, vaan metsästyslain 41 §:n 5 momentissa todetaan, että poikkeuslupien vuotuista saaliin määrää voidaan rajoittaa. Kiintiö itsessään ei johda yhdenkään ilveksen tappamiseen, vaan on eräänlainen ylimääräinen turva, että vaikka kiintiö täyttyisi, ei suotuisaa suojelutasoa vaaranneta. KHO on tämän todennut päätöksessään (10.9.2006, taltionro 1499) seuraavasti: poikkeusluvasta päättävä taho [nyk. Suomen riistakeskus] on velvollinen varmistamaan, että kukin päätös on luontodirektiivin ja kansallisten säädösten mukainen, niin että kulloinkin kysymyksessä oleva metsästys ei vaaranna suotuisaa suojelutasoa ja että muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole. Ministeriön kiintiö turvaa omalta osaltaan säätelyn mukaista harkintaa. Asiaa käsiteltiin myös Euroopan yhteisöjen Suomen susien metsästystä koskevassa ratkaisussa (C-342/05), jossa todettiin, että tämä raja, joka vahvistetaan sen yksilöiden määrän perusteella, joka voidaan biologisesti poistaa kyseistä lajia vaarantamatta, muodostaa vain kehyksen, jonka puitteissa voidaan myöntää pyyntilupia, kun luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan mukaiset edellytykset lisäksi täyttyvät.

Myös Luonnonvarakeskus on todennut, että poronhoitoalueen ongelmat ovat alueen suuri pinta-ala, petoyhdysmiesverkoston harvuus ja pentuehavaintojen pieni määrä. Näin ollen maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että verotuksen pohjana toimii kiintiötä paremmin alueen ilveksen aiheuttamien porovahinkojen kehitys, jota voidaan seurata lähes reaaliaikaisesti Riistavahinkorekisterin kautta. Kiintiön asettaminen on tässä mielessä tarpeetonta, kun otetaan vielä huomioon, että vain noin 3 % ilveskannasta esiintyy poronhoitoalueella.

Muun Suomen kannanhoitoalueen jakaminen verotussuunnittelussa kahtia itäiseen ja läntiseen osa-alueeseen on syytä säilyttää edelleen, koska tutkimuksissa on havaittu ilveskannan kehitysvauhdissa ja -suunnissa merkittäviä eroja eri osissa Suomea. Aluejaon perusteena on käytetty sekä ilvespopulaation kehityshistoriatietoja että luonnonmaantieteellisiä perusteita. Maa- ja metsätalousministeriö ei kuitenkaan katso tarkoituksenmukaiseksi asettaa tarkempia kiintiöitä tätä jakoa pienemmille osa-alueille.

5 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi poikkeusluvalla sallittavasta ilveksen metsästyksestä metsästysvuonna 2015–2016. Siinä asetetaan suurin sallittu saalismäärä ja rajataan alue, jossa poikkeuslupaharkintaa voidaan Suomen riistakeskuksen toimesta tehdä.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus (Syke) sisäasiainministeriön poliisiosasto, Suomen riistakeskus, Metsähallitus, Rajavartiolaitos, Luonnonvarakeskus (Luke), Suomen Luonnonsuojeluliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), WWF Suomi, Suomen Metsästäjäliitto ry, Natur och Miljö r.f., Paliskuntain yhdistys, Saamelaiskäräjät ja MMM:n osastot.

Lausuntoja annettiin yhteensä 11.

Ympäristöministeriö on aina suhtautunut varauksin ilveskannan kehityksestä laadittuun ennusteeseen, koska ilveskannan luontaiseen vaihteluun vaikuttavat monet sattumat ja muut ennakoimattomat tekijät. Saaliseläinten kannanvaihtelut voivat johtaa hyvinkin nopeisiin ilveskannan muutoksiin, jolloin laskennallisiin ennusteisiin ei voida luottaa eikä niiden varaan perustaa suunnitelmia kannan verotuksesta. Näin ollen on syytä noudattaa varovaisuusperiaatetta. Vaikka ennusteet ovat viimevuosina toteutuneet ja ilveskanta on vahvistunut, riski on aina olemassa. Seuranta on tärkeää ja toisaalta se, että asetus annetaan vuodeksi kerrallaan, antaa mahdollisuuden reagoida muuttuvaan tilanteeseen. Ympäristöministeriön mielestä poronhoitoalueelle tulisi asettaa ilveskiintiö. Petoyhdysmiesverkoston toimintaa poronhoitoalueella tulisi vahvistaa kannanarvioinnin epävarmuuden poistamiseksi. Ilvesten aiheuttamien porovahinkojen määrä ei ole täysin pitävä arvioitaessa niiden määrää. Kun kanalintuja ja jäniksiä on huonosti saalistettavissa, voi pienikin ilveskanta aiheuttaa tuntuvat porovahingot. Lupien myöntäminen kestävyysrajoissa voi olla epävarmaa. Luken mukaan poronhoitoalueella eli ennen metsästyskauden 2014–2015 alkua 65–85 ilvestä. Jos käytettävissä olisi ollut tuoreempi arvio vuodelta 2015, antaisi se paremman pohjan tilanteen arviointiin ja lupien määrän suhteuttamiseen.

Ympäristöministeriö on edelleen huolissaan siitä, että asenneilmapiiri ilvestä kohtaan näyttää olevan hyvin vastainen. Vastakkainasettelusta olisi jo päästävä eroon. Kaikkiaan ilves on suurpedoistamme harmittomin eikä ole koskaan aiheuttanut vaaratilanteita, joita voitaisiin pitää uhkina turvallisuudelle. Petona se ottaa osansa metsä- ja valkohäntäkauriskannan tuotosta, joka on hyväksyttävä normaalina ekosysteemin toimintana.

Oikea keino sietokyvyn lisäämiseen on tieto, jolla korjataan syvään juurtuneita ennakoasenteita. Lukelle ja viranomaisen yhteisesti ylläpitämälle Luontokeskus Petolalle ja Suurpedot-sivustoille pitää antaa entistä näkyvämpi rooli kaikkia suurpetoja koskevassa tiedottamisessa. Avainasemassa on myös Suomen riistakeskus, joka voisi ottaa entistä näkyvämpää osaa asenneilmapiirin parantamisessa ja tiedottamisessa.

Ilveksen metsästystä metsästysvuotena 2015–2016 koskeva asetus toteuttaa omaksuttuja ja totunnaisia kannanhoidon linjoja, joilla kantaa säädellään tavoitteiden mukaisissa rajoissa edellisen metsästysvuoden tapaan. Sallittava saalismäärä on hieman pienempi kuin edellisenä metsästysvuotena, mikä pysyttäne ilveskannan vakaalla tasolla. Ympäristöministeriön mielestä on samalla kuitenkin pyrittävä aktiivisesti etsimään uusia näkökulmia ja tapoja ilveskannan ja niiden saaliseläinkantojen kokonaisvaltaiseen hoitamiseen sekä taloudellisen ja sosiaalisen hyväksyttävyyden parantamiseen. Elinvoimaisen ilveskannan hyväksyttävyyden lisääntyessä voi pohtia, onko kannan näinkin suuri säätely jatkossa tarpeen.

Luonnonvarakeskus (Luke) toteaa, että Suomen ilveskanta runsastui viime vuosikymmenellä ja on tällä hetkellä arviolta 2 700–2 795 aikuista yksilöä. Koko maan mittakaavassa kannan kasvu on hidastunut verrattaessa vuotuista kasvunopeutta aikaan ennen vuotta 2010, mutta ilvesten määrissä, kannan kehitysvaiheissa ja levittäytymishistoriassa on suuria alueellisia eroja. Käytettävä aluejako mahdollistaa tarkempien kannanhoidollisten toimenpiteiden suunnittelun suhteessa kannan rakenteeseen liittyvään lisääntymispotentiaaliin. Luontodirektiivin lajiraportoinnissa jaksolla 2006–2012 ilveksen arvioidaan levinneisyytensä ja populaatiokokonsa perusteella olevan suotuisan suojelun tasolla. Poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen ilveskannan yksilötiheys on korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa. Metsästysverotuksen ollessa tätä suurempi kanta todennäköisesti pienenee. On syytä huomioida, että metsästysverotusvaikutusta on arvioitu suhteessa voimakkaan kasvuvaiheen populaation tuottamiin kasvu- ja verotusennusteisiin. Nyt esitetty verotustaso tulisi neljän vuoden aikajänteellä todennäköisesti pienentämään Suomen ilveskantaa. Kannan elinvoimaisuus tai suotuisan suojelun taso eivät kuitenkaan olisi välittömästi uhattuina.

Yksittäisenä metsästysvuonna tapahtuvan verotuksen kokonaisvaikutus ilveskannan kehitykseen riippuu sitä edeltäneiden vuosien ja välittömästi seuraavien vuosien metsästysverotuksen määrästä. Tästä johtuen muutoksia kannan koossa on syytä tarkastella usean vuoden ajanjaksoina. Ilveskannan alueelliseen kehitykseen vaikuttavat myös monet vaikeasti ennakoitavat tekijät, kuten muutokset saaliseläinkantojen koossa, ilvesten luontaisessa kuolleisuudessa ja elinympäristön laadussa.

Toteutunut poikkeusluvin tapahtunut metsästysverotus on koko maassa kuutena edeltävänä metsästysvuonna ollut 301 yksilöä (2009/2010), 374 yks. (2010/2011), 401 yks. (2011/2012), 402 yks. (2012/2013), 518 yks. (2013/2014) ja 477 yksilöä (2014/2015). On syytä ottaa huomioon, että aikaisempina vuosina sekä ilveskannan kasvunopeutta että verotusastetta määritettäessä on aina käytetty vertailulukuna kanta-arvion vaihteluvälin alalukua. Vertailukelpoisuuden vuoksi olisi syytä toteutunutta verotusprosenttia laskettaessa käyttää myös ennen kyseisen metsästyskauden alkua arvioitua yksilömäärää, sillä verotusprosentti suunnitellaan kyseiseen lukuun nojaten ja toteumaa olisi syytä verrata samaan lukuun. Tässä olisi syytä myös pitäytyä, jotta vertailukelpoisuus säilyisi aikaisemmin arvioitujen metsästysverotuksen osuuksien lisäksi sekä ilvespopulaatiomalliin että siihen pohjaavaan ennustemalliin. Vertailukelpoiset toteutuneen metsästysverotuksen prosentit poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen osalta olisivat silloin metsästysvuosille 2009/2010: 15,1 %, 2010/2011: 15,9 %, 2011/2012: 16 %, 2012/2013: 16,1 %, 2013/2014: 20,6 % ja 2014/2015: 18,0 %.

Asetusehdotuksessa mainitut enimmäismäärät koskien poikkeusluvalla sallittavaa ilveksen metsästystä metsästysvuonna 2015–2016 eivät yksittäisen metsästyskauden tasolla vaaranna Suomen ilveskannan elinvoimaisuutta poronhoitoalueen ulkopuolella olevalla kannanhoitoalueella.

Suomen ympäristökeskus (Syke) katsoo, että esitetty pyyntikiintiö ei vaaranna ilveksen suotuisaa suojelutasoa. Kannan kokoa ja populaation tilaa on seurattava jatkossakin ja muutettava metsästyskiintiötä, mikäli kannan kehitys kääntyy laskuun.

WWF Suomi esittää, että kiintiöksi asetetaan Luken mallinnuksessa ”vakaan populaation” tuottavan 16 % verotuksen mukaisesti 422 ilveksen suurin sallittu saalismäärä. Poronhoitoalueelle WWF esittää, että asetetaan alueellinen suurin sallittu saalismäärä, joka on kestävällä tasolla suhteessa alueen ilveskannan kokoon. 16 % verotuksen mukainen taso alueen nykyisessä kannassa olisi kymmenen ilvestä. Tämä olisi samaa luokkaa kuin poronhoitoalueen toteutunut ilvessaalis metsästysvuonna 2014–2015. Poikkeuslupia ei tule myöntää niihin paliskuntiin, joiden alueella pidettävien eloporojen määrä on useana vuonna peräkkäin ylittänyt asetuksessa määritellyn suurimman sallitun määrän. Porovahinkojen tehostettuja maastotarkastuksia tulee jatkaa. Poronhoitoalueella ilveksen ja muiden suurpetojen suojelun ja poronhoitoelinkeinon yhteensovittamiseksi on kiireesti ryhdyttävä toimenpiteisiin, joista WWF:n mielestä tärkein on alkaa valmistella siirtymistä suurpetojen aiheuttamien porotappioiden korvaamisessa ns. reviiiripohjaisen malliin, jossa korvaus maksetaan alueella elävien ja lisääntyvien suurpetojen määrän ja poikastuoton mukaan.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK) katsoo, että poikkeuslupien määrää tulisi lisätä siten, että varmistetaan mahdollisuudet kannan leikkaamiseen tiheimpien ilvespopulaatioiden alueilla. MTK kannattaa poronhoitoalueen käsittelyä omana alueenaan ja sitä, että saalismäärää ei siellä rajoiteta. Lisäksi MTK pitää tärkeänä, ettei koko Suomessa vahinkoperusteisten poikkeuslupien myöntämistä ei tässä yhteydessä määrällisesti mitenkään rajoiteta.

Suomen riistakeskus toteaa, että itäisen osa-alueen erityispiirteenä on mm. Kainuun metsäpeura-alueen haasteet. Kainuun metsäpeurapopulaation koko on hälyttävästi laskenut. Pantaseuranta-aineistojen mukaan Kainuun metsäpeuravaatimien vassoista ainoastaan noin kolmasosa on enää elossa syksyllä. Populaation vasatuotto ei nykyisellään riitä korvaamaan kuolleisuutta, mikä on johtanut kannan pienenemiseen. Kuolleisuudessa merkittävä rooli on liikenteellä ja suurpedoilla. Suomen riistakeskuksen arvion mukaan alueen suurpetokantoja on leikattava suunnitelmallisella verotuksella, jotta metsäpeurapopulaatioon kohdistuvaa kuolleisuutta saadaan pienennettyä. Suomen riistakeskus esittääkin, että metsäpeurapopulaatioon kohdistuvan predaation vuoksi Kainuun metsäpeura-alueen ilveskannan säätelämiseksi osoitettaisiin kymmenen yksilön lisäys itäisen osa-alueen kiintiöön. Tämän korotuksen turvin on mahdollista kohdistaa alueelle verotusmäärä, jolla alueen ilveskantaa voidaan hallitusti leikata. Toimenpide todennäköisesti vähentäisi myös poronhoitoalueelle vaeltavien ilvesten määrää. Ilvesten aiheuttamat porovahingot ovat voimakkaassa kasvussa metsäpeura-alueen pohjoispuolella. Suomen riistakeskuksen laskelmien mukaan tämä verotus leikkaa alueen ilveskantaa merkittävästi, mutta ei vaaranna ilveksen suojelun tasoa.

Suomen riistakeskus pyysi asetusluonnoksesta palautetta alueellisilta riistanneuvostoilta. Palautteen antamismahdollisuus oli ensimmäinen kuluvan vuoden ilveskanta-arvion valmistumisen jälkeen. Läntisellä osa-

alueella on edelleen seutukuntia, joilla kannantiheys on poikkeuksellisen korkea, vaikka sitä on suunnitelmallisesti pyritty leikkaamaan. Suunniteltu verotus ei kuitenkaan ole esimerkiksi viime talvena toteutunut täysimittaisena paljolti haastavien lumiolosuhteiden johdosta. Suomen riistakeskus katsoo, että sosiaalisen kestävyuden turvaamiseksi ilveskannan tiheyttä tulisi pystyä leikkaamaan erityisesti ilvestiheimmillä alueilla. Edellä mainituista syistä Suomen riistakeskus katsoo, että myös läntisen osa-alueen suurinta sallittua saalismäärää tulisi nostaa. Läntisen osa-alueen kannan hoidossa tulisi päästä tilanteeseen, jossa kannan tiheys laskee ilvestiheimmillä alueilla, mutta ei vastaavasti kuitenkaan lähtisi nousemaan alueilla, joilla kannan tiheys on tasolla, joka ei vielä aiheuta äärevää sosiaalista konfliktia. Suomen riistakeskuksen arvion mukaan edellytykset tähän tilanteeseen pääsemiseksi olisivat paremmat, mikäli läntisen osa-alueen kiintiötä kasvatettaisiin noin 20:llä yksilöllä.

Maa- ja metsätalousministeriön esittämä kannanhoitoaluejako on asetusmuistiossa esitetty Suomen riistakeskuksen aluetoimistojen toimialueita hyödyntäen. Jako on Luonnonvarakeskuksessa toteutettu toimialuejaon mukaisesti. Myös kanta-arviot laaditaan aluetoimistoittain. Asetustekstissä on kuitenkin päädytty käytännön syistä käyttämään aluejaottelussa maakuntia. Suomen riistakeskus toivoo, että määrittelyssä voitaisiin käyttää riistanhoitoyhdistysten hiljattain vahvistettuja rajoja, jolloin voitaisiin noudattaa riistakeskuksen aluetoimistojen toimialueita. Tämä on tärkeää alueellisten pyyntimäärien suunnittelun kannalta. Alueellisten pyyntimäärien tulee perustua tietoon kullakin alueella elävän ilveskannan koosta. Mikäli kannanhoitoaluejako poikkeaa kannanarvioiden laadinnassa käytetystä maantieteellisestä jaottelusta, on verotussuunnittelu vaikeampaa.

Suomen Metsästäjäliitto esittää metsästettäväksi ilvesten enimmäismääräksi Suomessa 560 yksilöä (noin 20 %:n verotus maan ilvesten aikuiskannasta). Tällä lupamäärällä saataisiin ilveskantaa leikattua hieman kohtuullisemmaksi ja kuitenkin edelleen pidettyä se jatkossakin suotuisan suojelun tasolla. Metsästäjäliitto näkee, että nykyisessä, jo liian pitkään jatkuneessa tilanteessa ei ole perusteltua yrittää kasvattaa paikallisten ihmisten sietokykyä ilvestä kohtaan tihentymäalueiden liian alhaisilla poikkeuslupamäärillä. Metsästäjäliiton mielestä ei ole myöskään ilveslajin itsensä näkökulmasta järkevää yrittää pitää ilvespopulaatiota niin lähellä kantokykynsä rajaa, kuin nyt monin paikoin tapahtuu. Kantokyvyn rajoilla olevan populaation tuotto heikkenee, mikä on tutkimuksissa todettu tapahtuvan myös muiden lajien kohdalla vastaavassa tilanteessa. Riistanhoitotyön mielekkyys on maassamme laajalti koetuksella, sillä ilveksen saalistuksen koetaan tekevän ponnistelut turhiksi erityisesti pienten hirvieläinten kannanhoidossa. Lisäksi uhanalaisen metsäpeuran esiintymisalueella Kainuussa ja Suomenselällä vasoihin kohdistuva merkittävä ilveksen saalistuspaine on huomioitava lupien kohdentamisessa. On olemassa myös selviä viitteitä siitä, että tihentymäalueilla tapahtuu ravintokohteiden vähenemisen myötä ilvesten nälkiintymistä, jolloin ilvekset hakeutuvat ihmisten pihapiireihin. Peto-yhdyshenkilöiden motivaatio jatkaa suurpetojen kannanarvioinnille keskeisen tärkeässä tehtävässään on vaarassa romahtaa, koska lisääntyneet havaintomäärät eivät ole näkyneet riittävällä tavalla lupamäärissä.

Suomen Luonnonsuojeluliitto pitää hyvänä, että poronhoitoalueen eteläpuolista kiintiötä esitetään vähennettäväksi viimevuotisesta vaikka se on yhä korkea. Sitä vastoin poronhoitoalueellekin on tarpeen määrätä enimmäiskiintiö. Luonnonsuojeluliitto esittää pitäytymistä 16 %:n verotuksessa myös läntisellä kannanhoitoalueella, koska siellä oli vähemmän pentueita vuonna 2014 kuin 2013. On periaatteellisesti tärkeää säätää poronhoitoalueellekin kiintiö lupien ylärajaksi. Kiintiö, joka riittäisi mihin tahansa vahinkoihin, olisi 40. Huomattakoon, että ilveksen porovahingot ovat vähentyneet. Maastotarkastuksia kannattaa edelleen jatkaa. Poronhoitoalueella pitäisi lisäksi kokeilla reviiripohjaisia korvauksia ja nostaa poronhoitoalueen etelärajaa pohjoisemmaksi.

Paliskuntain yhdistys toteaa, että s. 8 suora petomäärien vertailu Suomen ja Ruotsin välillä on ontuva joh-tuen kannanarviointien eroavaisuuksista. PY pitää perusteltuna linjauksena, että poronhoitoalueen saalismäärää ei rajoiteta. Poronhoidon edellytysten palauttamisen kannalta sekä kannanhoidollisten että vahinkoperusteisten poikkeuslupien joustavan myöntämisen mahdollisuus on äärimmäisen tärkeää. Poronhoitoalueen etelärajan tuntumassa elävät ilveskannat vaikuttavat merkittävästi ilvesten aiheuttamien porovahinkojen määrään. Tämän vuoksi metsästystä Lapin maakunnan poronhoitoalueen ulkopuolisilla alueilla sekä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan poronhoitoalueen vastaisilla alueilla olisi tarpeellista lisätä porovahinkojen vähentämi-

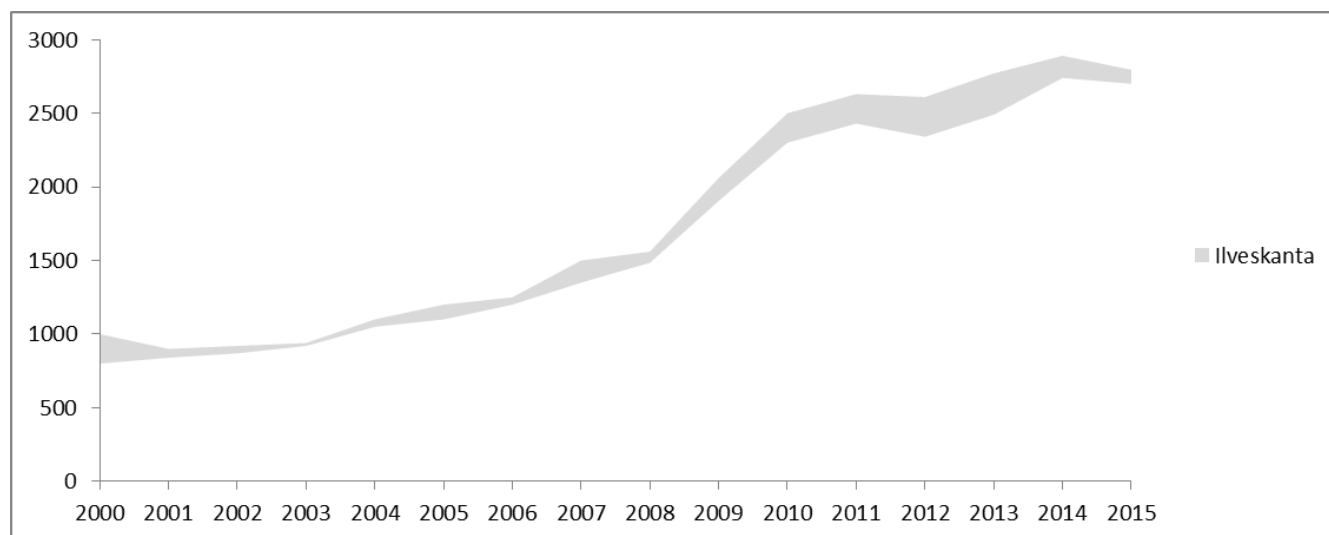
seksi. Ongelma tulee hyvin näkyviin muistion kuvassa 10 ja olisi hyvä ottaa huomioon kannanhoidollisten lupien alueellisessa jaossa.

Metsähallituksella ja sisäministeriön/Rajavartiolaitoksen esikunnalla ei ollut lausuttavaa asetusluonnoksesta.

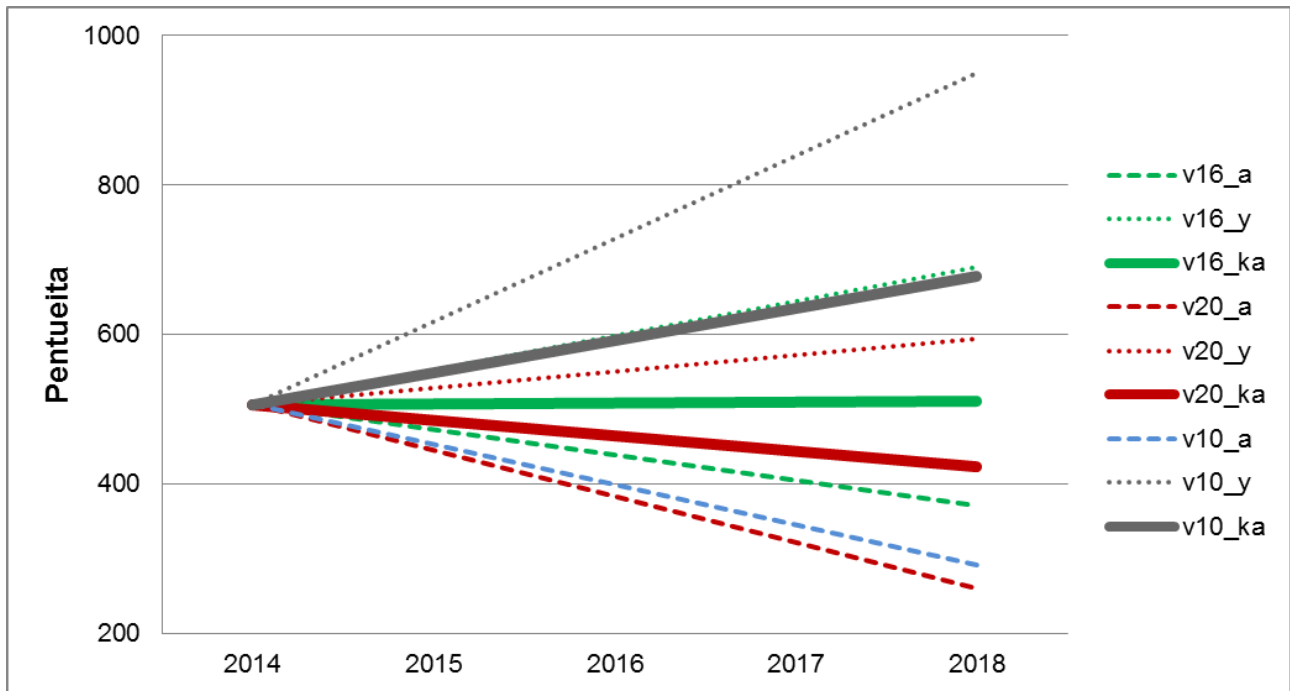
Lausunnot kokonaisuudessaan on mahdollista tilata ministeriön kirjaamosta diaarinumerolla 1221/13/2015. Lausuntojen perusteella suurpetojen metsäpeurapopulaatioon kohdistuvan predaation vuoksi Kainuun metsäpeura-alueen ilveskannan säätelyä osoitetaan kymmenen yksilön lisäys itäisen osa-alueen kiintiöön. Lisäksi korjataan muistion s. 8 ollut virhe läntisen osa-alueen määrittelyssä. Muistion taulukkoon 1 korjattiin myös kirjoitusvirhe *vuotta vanhempia yksilöitä ennen metsästyskautta 2015/2016*.

6 Voimaantulo

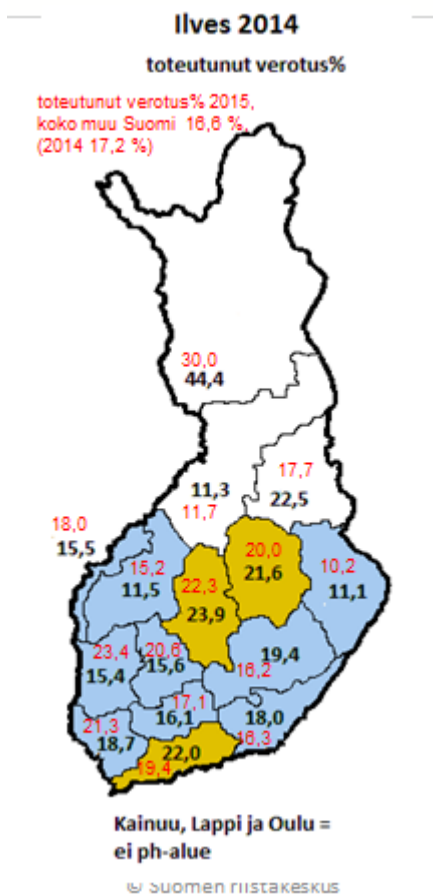
Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 21.10.2015.

Kuva 1. Ilveskannan kehittyminen 2000-luvulla. Lähde: Luke.

Kuva 2. Kolmen erilaisen verotusosuuden tuottamista pentueiden määrien kehityksestä. Sininen 10 %, vihreä 16 % ja punainen 20 %. Vakaan populaation kehityksura on 16 %:n verotus. Lähde: Luke.

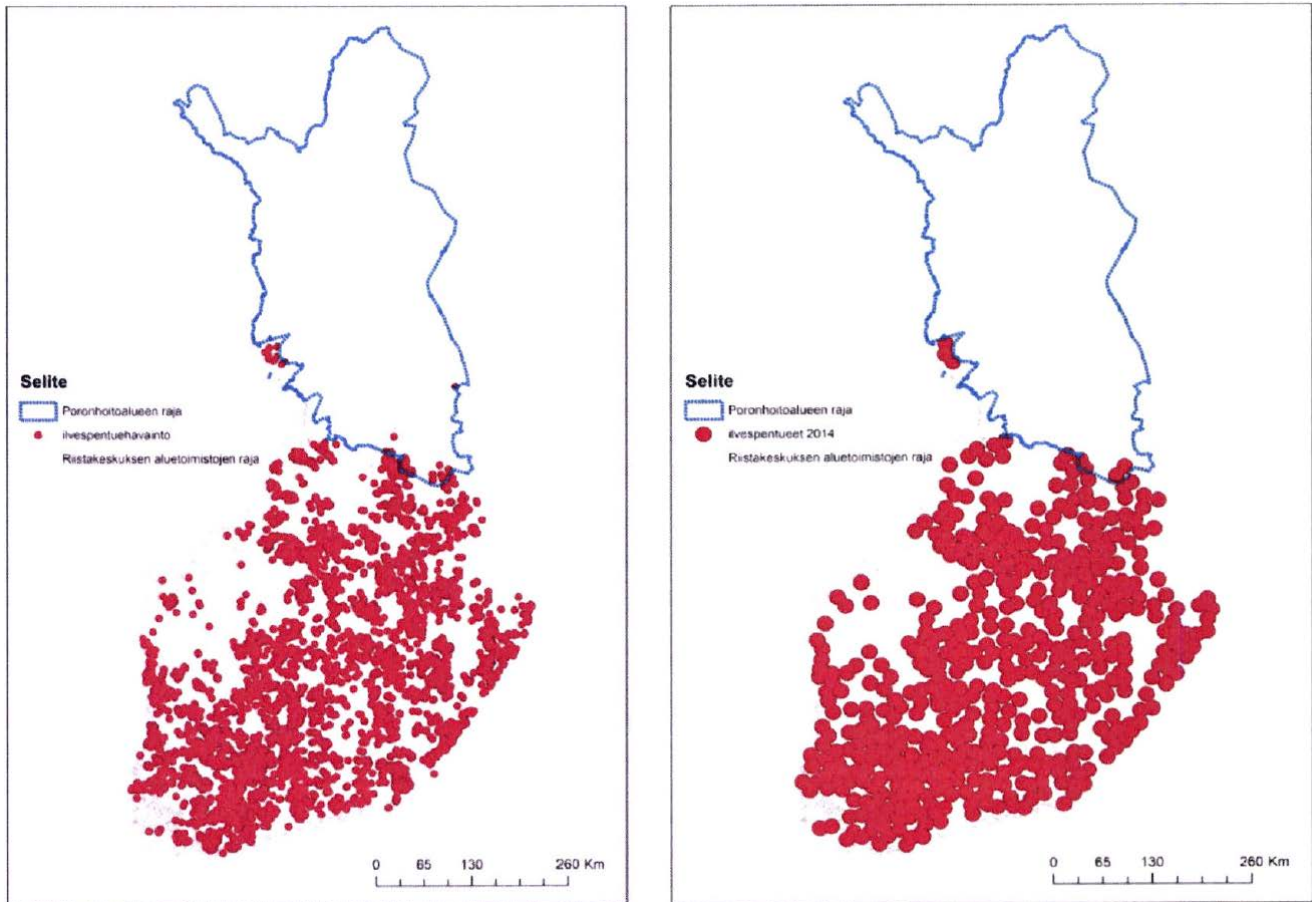
Kuva 3. Ilveskannan verotus-% (punaisella) metsästysvuonna 2014–2015 Suomen riistakeskuksen aluetoimintojen toiminta-alueilla. Lähde: Suomen riistakeskus.

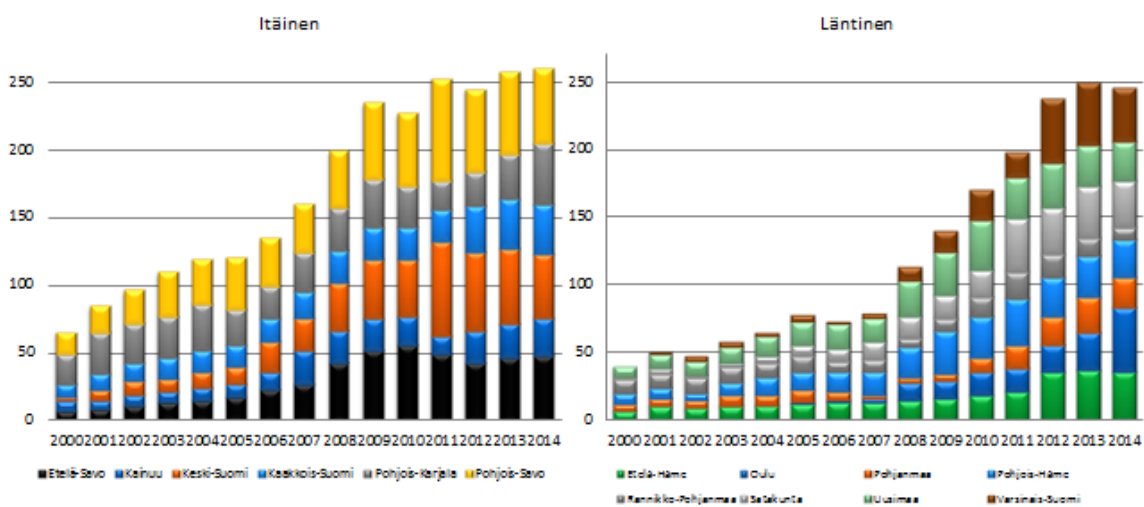
Kuva 4. Muun Suomen kannanhoitoalueen jako itäiseen ja läntiseen osa-alueeseen. Lähde: Luke.

Kannanhoitoalue Muu Suomi	Pentueet vuonna 2014	Pentueet vuonna 2013	Pentueet vuonna 2012	Pentueet vuonna 2011	Pentueet vuonna 2010
Läntinen	231 – 247	237 – 265	217 – 260	188 – 210	163 – 179
Itäinen	250 – 260	250 – 268	224 – 266	238 – 268	221 – 233

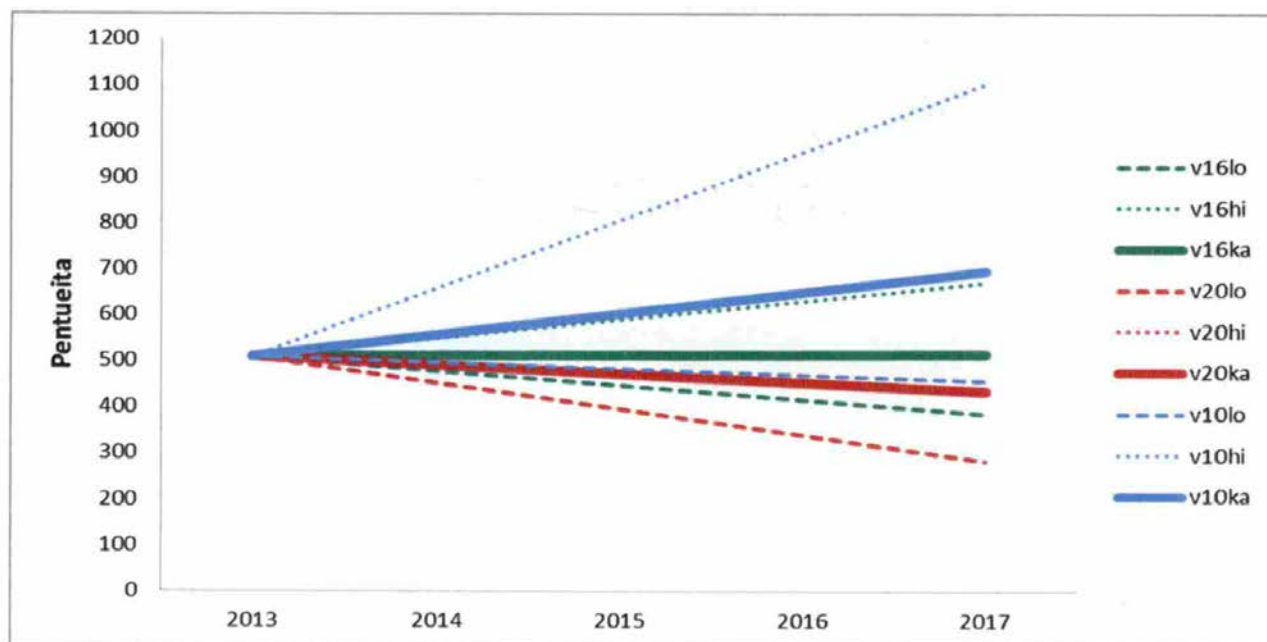
Kuva 5. Pentuemäärän kehitys 2010–2014 muun Suomen kannanhoitoalueen osa-alueilla. Läntisen kerroin =5,8; itäinen kerroin =5,1. Lähde: Luke.

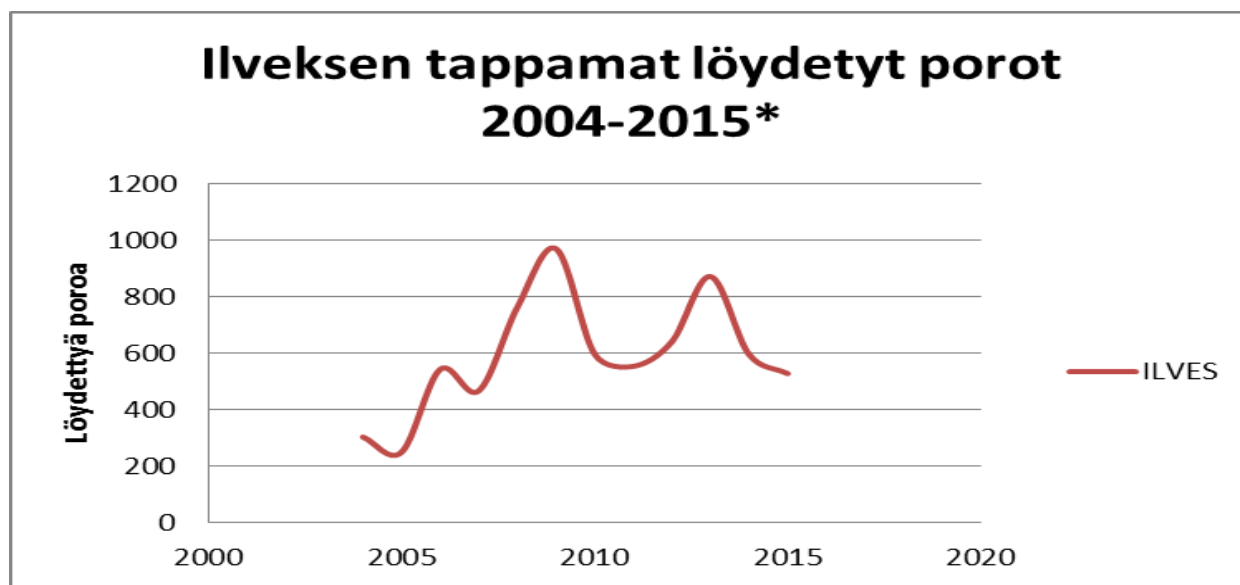
Kuva 6. Ilvespentueista tallennetut näkö- ja jälkihavainnot 1.9.2014–28.2.2015 sekä havainnoista johdettu arvio erillisistä pentueista vuonna 2014. Ahvenanmaan pentuehavainnot eivät ole mukana aineistossa. Lähde: Luke.

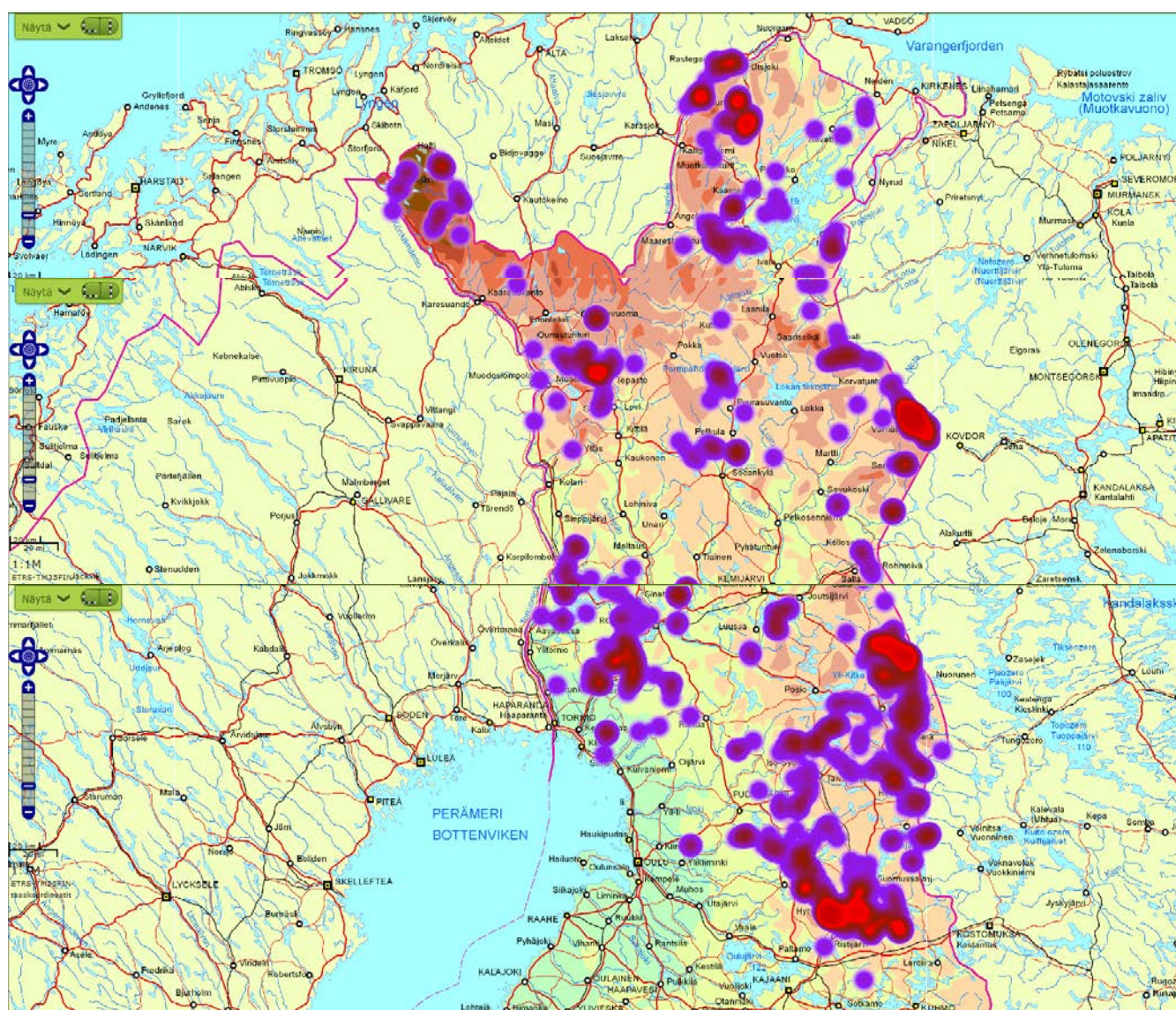
Kuva 7. Pentueiden keskiluvut itäisellä ja läntisellä osa-alueella. Lähde: Luke

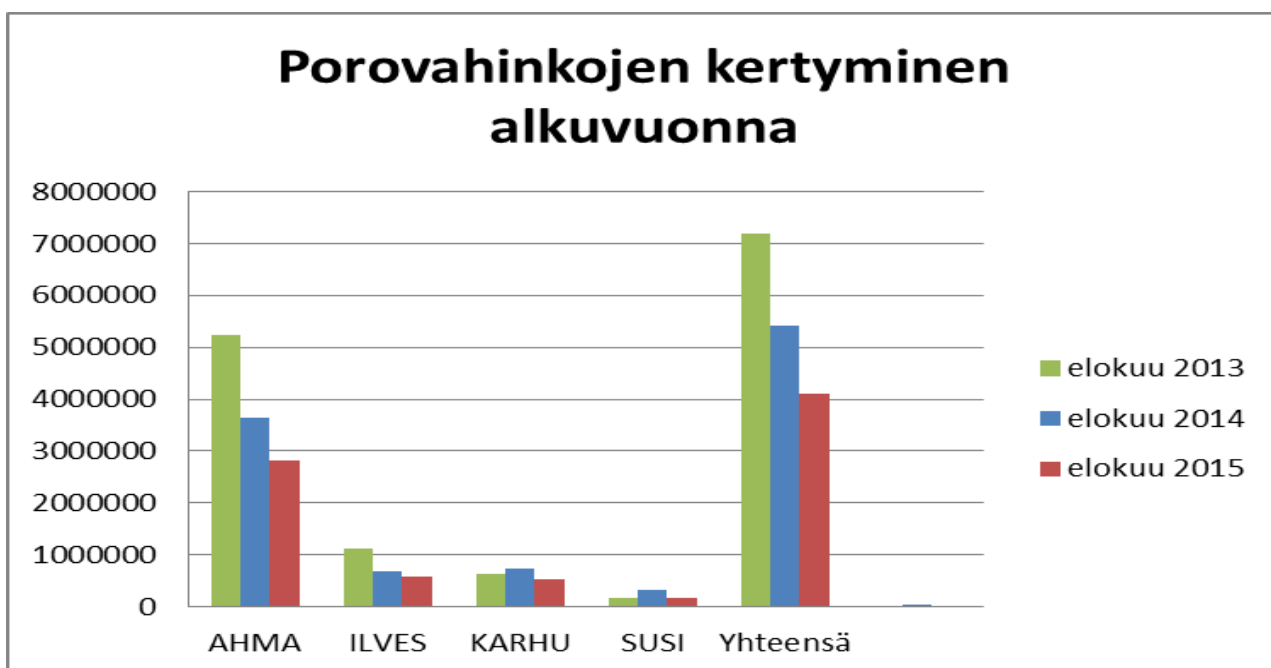
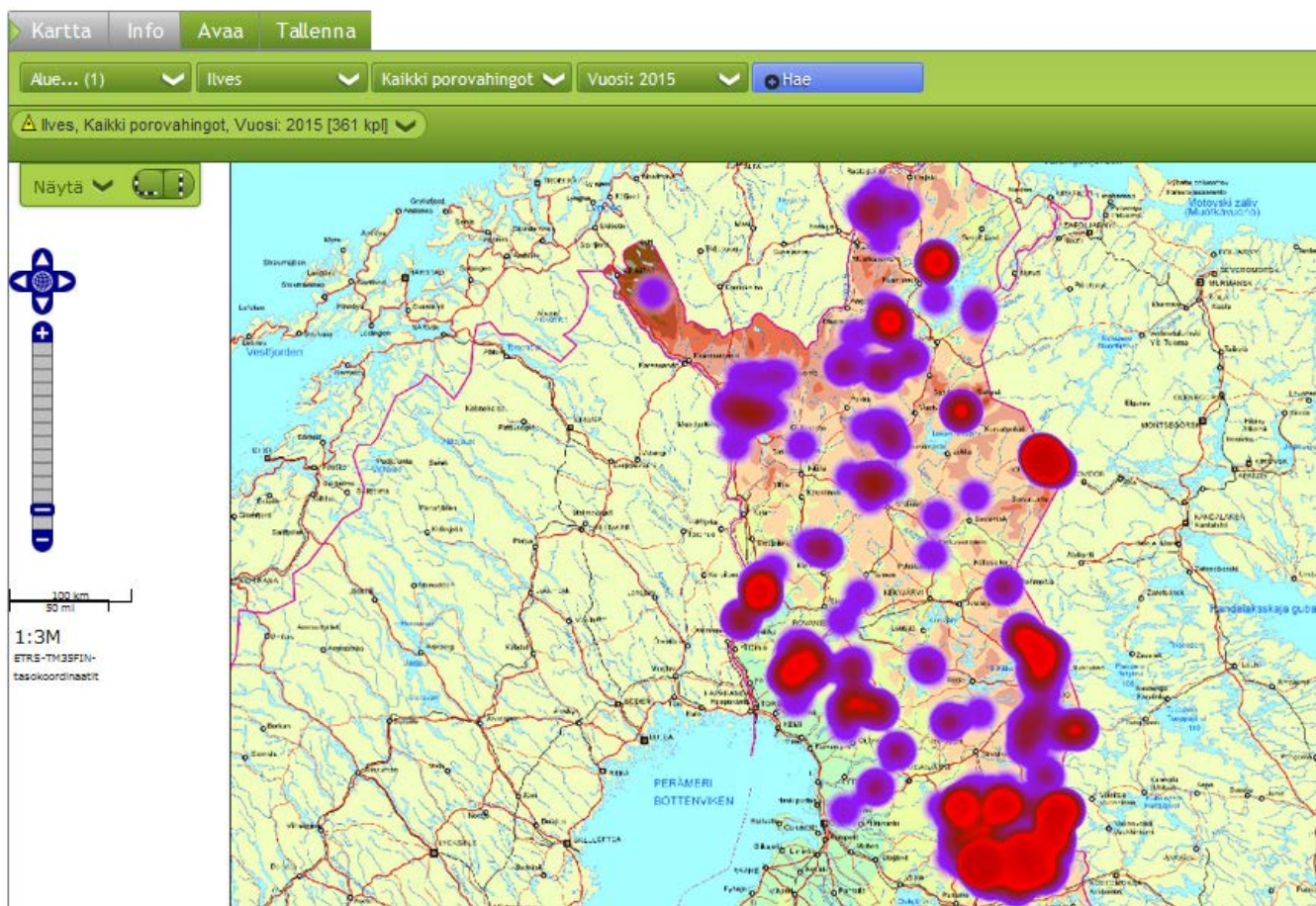
Kuva 8. Yleistetty esitys kolmen erilaisen verotusosuuden tuottamista todennäköisestä pentueiden määrän kehityksestä. Ennusteiden keskiarvon mukaiset populaatiot kuvattu yhtenäisellä paksunnetulla viivalla, alarajat (lo) katkoviiva-viivalla ja ylärajat (hi) pisteviivalla. Pentueiden lukumäärä vuonna 2018 sijoittuu 95 % todennäköisyydellä esitettyjen alarajan ja ylärajan väliin.

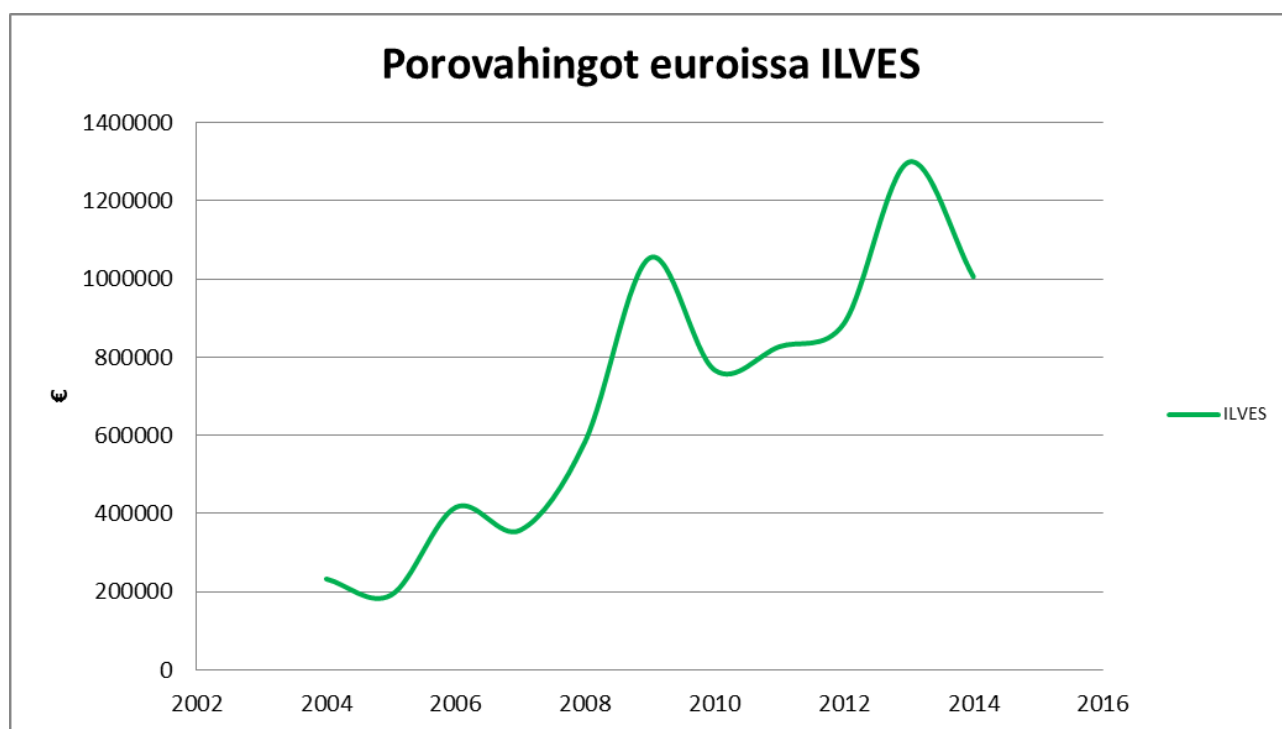
Kuva 9. Ilveksen aiheuttamat porovahingot (löydetty) vähenivät 2014 edellisvuodesta merkittävästi ollen 596 löydettyä ilveksen tappamaa poroa. Laskua edellisvuoteen 31 %. Laskennalliselta korvausarvoltaan vahingot olivat silti n. 1 M€. Ilveksen aiheuttamat muut vahingot ovat hyvin pieniä. Vuoden 2015 osalta vahinkokertymä on ennuste alkuvuonna 2015 tapahtuneista porovahingoista ja loppuvuosi 2015 on arvioitu 2014 vahinkojen perusteella.

Kuva 10. Ilveksen aiheuttamien porovahinkojen sijoittuminen vuonna 2014 lämpökarttana. Lähde: Riistavahinkorekisteri.

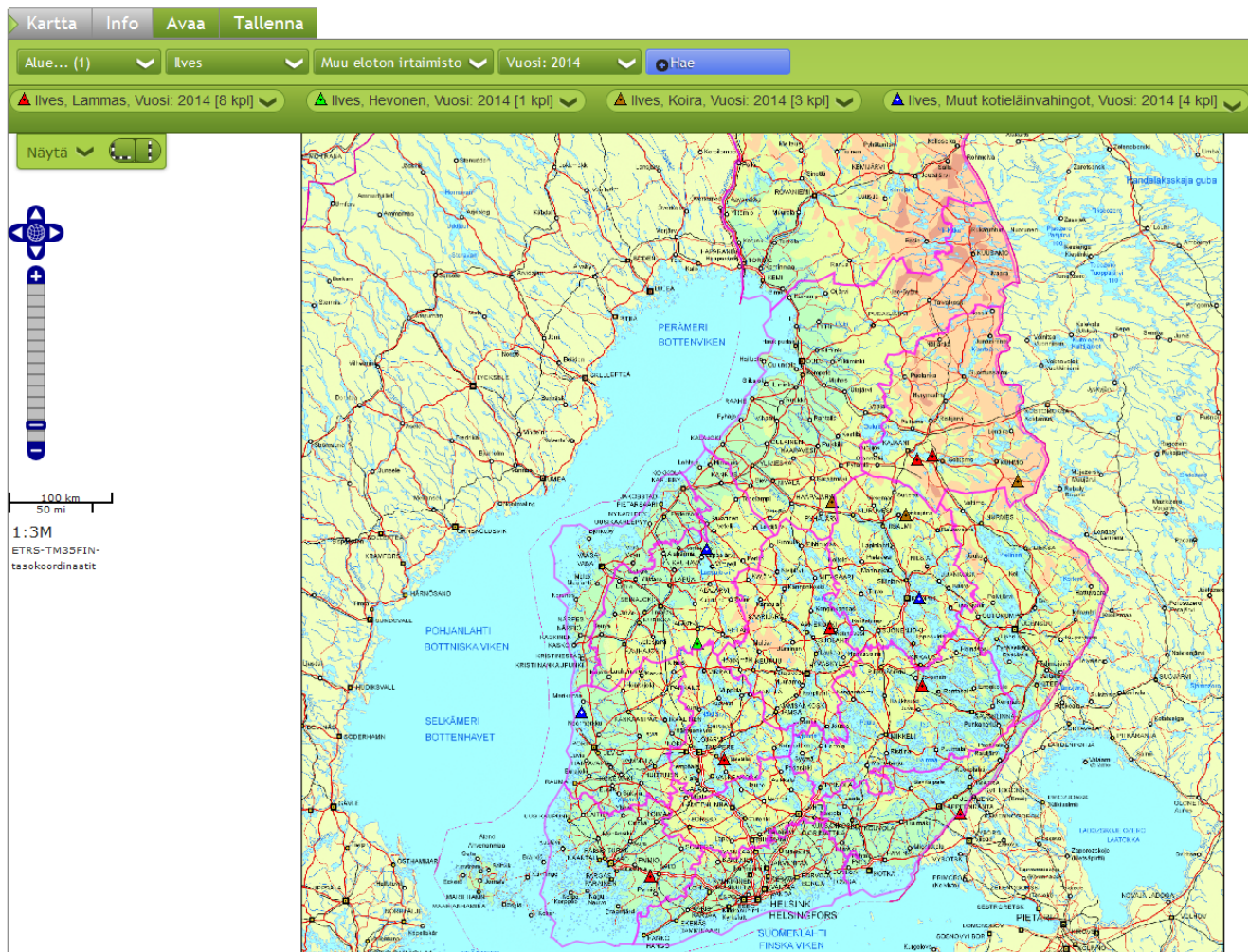

Kuva 12. Porovahinkojen kertyminen euroissa *alkuvuonna* 2015 verrattuna vuosiin 2014 ja 2013 petoeläinlajeittain. Ilveksen aiheuttamat porovahingot näyttäisivät olevan vähenemässä koko poronhoitoalueen mittakaavassa, mutta alueellisesti nousussa esimerkiksi Kainuussa.

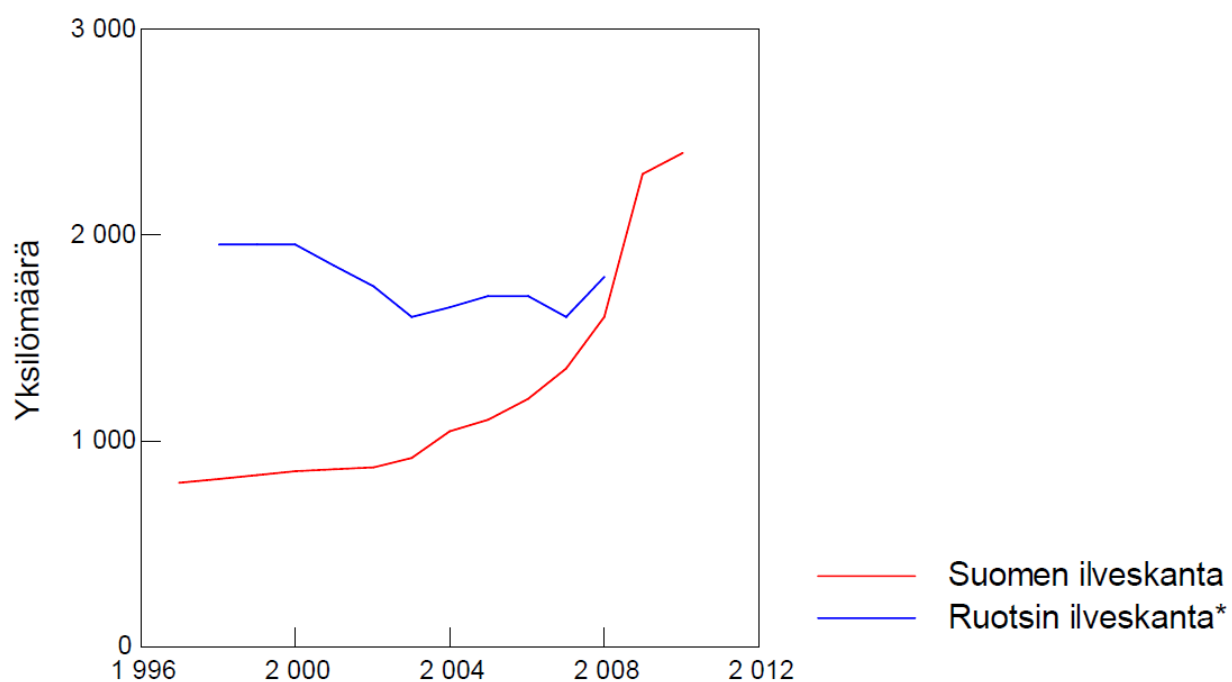

Kuva 13. Ilveksen aiheuttamien porovahinkojen kehitys vuonna 2014 euroissa.

Riistavahinkorekisteri

Kuva 14. Kotieläinvahinkojen sijoittuminen 2014, yhteensä 16 ilveksen aiheuttamaa vahinkotapausta. Vuonna 2013 tapauksia oli 27. Vuonna 2013 korvaussumma oli ennätyselliset 186 000 euroa turkistarhavahinkojen johdosta, mutta vuonna 2014 vahinkotaso palasi koko lailla normaaliksi, koska vahinkoja oli alle 50 000 euroa. Lähde: Riistavahinkorekisteri.

Kuva 15. Ilveskantojen kehitys Suomessa ja Ruotsissa. (*Ruotsissa ilveskanta on laskettu vuosina 1998, 2000, 2001, 2003, 2005, 2006, 2007 ja 2008; Andren & Liberg 2009; vuosien 1999, 2002 ja 2004 luvut ovat edeltävän ja seuraavan vuoden tulosten keskiarvoja). Lähde: RKTL (nyk. LUKE).